

“ПАНТЕР МИДЛАНД АУДИТ” ХХК

“ШАРЫН ГОЛ” ХК

**2022 оны 12 сарын 31-нээр дуусгавар
болгосон аудитын тайлан**

Улаанбаатар хот

2023 он

"ШАРЫН ГОЛ" ХК-ИЙН 2022 ОНЫ САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН

Аудитыг дуусвар болгосон тухай тайлан

Нэмэлт мэдээлэл авахыг хүсвэл
дараах хаягаар харилцана уу

Гүйцэтгэх захирал Ц.Алтанцэцэг
Утас: 976-7013-1770
Гар утас: 9511-1770

Аудитор Ц.Алтанцэцэг
Гар утас: 9511-1770
Туслах аудитор: Т.Мөнхцацрал
Гар утас: 97111770

Чанарын хяналтын аудитор
Б.Бямбасүрэн
Гар утас: 99184746
Б.Сансармаа
Гар утас: 91006906

Аудиторын туслах Г.Чулуунчимэг
Н.Гэрэлцэцэг
С.Алтантуяа
О.Анар

"Пантер мидланд аудит" ХХК
Сүхбаатар дүүрэг, 6-р хороо, Нарны
зам 81, JS tower 1002 тоот
e-mail: info@pma.mn
fax: 976-7014-1770

Вэб хуудас: www.pma.mn

2023 оны 02 дугаар сарын 27

АГУУЛГА

ХУУДАС

Хараат бус аудиторын тайлан	2-4
Санхүүгийн байдлын тайлан	5
Орлогын тайлан	6
Мөнгөн гүйлгээний тайлан	7
Өмчийн өөрчлөлтийн тайлан	8
Санхүүгийн тайлангийн тодруулга, компанийн товч мэдээлэл, танилцуулга	9-11
Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогуудын хураангуй	12-21
Санхүүгийн тайлангийн тодруулга	22-36
Актuarчийн тайлан хавсралтаар.....	37-39

Огноо: 2023.02.29.

№ 25/10

ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ТАЙЛАН

"ШАРЫН ГОЛ" ХК-ИЙН УДИРДЛАГАД

Зөрчилгүй дүгнэлт

Бид "Шарын гол" ХК ("Компани" гэх)-ийн 2022 оны 12 сарын 31-нээрх Санхүүгийн байдлын тайлан, уг өдрөөр тасалбар болгосон орлогын дэлгэрэнгүй тайлан, өмчийн өөрчлөлтийн тайлан, мөнгөн гүйлгээний тайлан, нягтлан бодох бүртгэлийн томоохон бодлогуудын хураангуйг багтаасан санхүүгийн тайлангийн тэмдэглэлээс бүрдсэн санхүүгийн тайланд аудит хийж гүйцэтгэлээ.

Бидний үзэж байгаагаар эдгээр санхүүгийн тайлангууд нь бүхий л материаллаг асуудлаар Компанийн 2022 оны 12 сарын 31-ний өдрөөр санхүүгийн байдал, энэ өдрөөр тасалбар болсон жилийн санхүүгийн гүйцэтгэл болон мөнгөн гүйлгээг Монгол Улсын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн тухай хууль, Санхүүгийн Тайлагналын Олон Улсын Стандарт (СТОУС)-уудын дагуу үнэн зөв толилуулж байна.

Энэхүү дүгнэлт нь хавсаргасан санхүүгийн тайлангууд болон 9-35 хүртэлх хуудсан дахь тэмдэглэлийн хамтаар хүчин төгөлдөр болно.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Бид аудитаа Аудитын олон улсын стандарт (АОУС)-ын дагуу хийж гүйцэтгэв. Уг стандартуудын дагуу хүлээсэн үүрэг хариуцлагаа энэхүү тайлангийн Санхүүгийн тайлангийн аудитад Аудиторын хүлээх үүрэг хариуцлага хэсэгт харуулсан. Бид Нягтлан бодогчдын Ёс зүйн олон улсын стандартын зөвлөл (НБЕЗОУСЗ)- өөс гаргасан Мэргэжлийн нягтлан бодогчдын ёс зүйн дүрэм болон Аудитын тухай Монгол улсын хуулиар санхүүгийн тайлангийн аудитад тавигддаг ёс зүйн шаардлагын дагуу компаниас хараат бус бөгөөд хууль болон НБЕЗОУСЗ-өөс гаргасан дүрмийн шаардлагын дагуу тавигддаг ёс зүйн үүрэг хариуцлагаа бүрэн биелүүлсэн болно. Бидний олж авсан аудитын баримт нотолгоо нь дүгнэлт гаргахад хангалттай бөгөөд зохистой үндэслэл болно гэж итгэж байна.

Аудитын гол асуудлууд

Уурхайн хөрөнгийн дансны үнэ ба олборлолтын өртөг:

Бид 2022 оны 12 дугаар сарын 31-нээрх нүүрсний агууламж, түвшин болон нягтралын талаарх мэдээллийг ТЭЗҮ дэх мэдээлэлтэй тулгаж шалгасан.

ТЭЗҮ боловсруулахад удирдлагын ашигласан өгөгдлүүд, мэргэжлийн ур чадвар болон бодитой байдлыг үнэлсэн. Тайлант жилийн турш капиталжуулсан зарцуулалтуудын дэлгэрэнгүй тест гүйцэтгэж, тухайн зарцуулалтуудын үнэн зөв, иж бүрэн байдлыг үнэлсэн.

Мөн бид бараа материалын цэвэр боломжит үнэ цэнийн тесттэй холбоотойгоор ирээдүйн нүүрсний үнийг харьцуулж, зах зээлийн хандлагыг харгалзан үзсэн. Мөн уурхайн хөрөнгөтэй холбоотой үнэ цэнийн бууралтын шинж тэмдэг илэрхийлсэн аливаа зүйл байхгүй талаарх удирдлагын үнэлгээг чухалчлан авч үзсэн.

Нөхөн сэргээлтийн нөөц:

Бид ирээдүйн зардлын төлөвлөгөө, өртгийн загварыг бэлтгэхэд удирдлагын ашигласан мэргэжлийн ур чадвар, бодитой байдлыг үнэлсэн. Бид уурхайн зардлын төлөвлөгөө, зардлын загварчлалыг үнэлсэн бөгөөд уг загварчлал дахь гол тооцоолол болон төсөөллийг үнэлсэн. Түүнчлэн бид нөхөн сэргээлтийн хүлээгдэж буй хугацааг уурхайн ашиглалтын хугацаанд тооцоолж, хүлээгдэж байгаа мөнгөн урсгалд ашигласан дискаунтын түвшнийг үнэлсэн.

Ажилчдын тэтгэврийн сангийн нөөц:

Бид аудитын явцад хөндлөнгийн актуарчийг аудиторын шинжээчээр ажиллуулж, тэтгэмжийн сангийн тооцоололтой холбоотойгоор удирдлагын ашигласан мэргэжлийн ур чадвар, тооцооллын бодитой байдлыг үнэлсэн. Үүнд хүлээгдэж буй мөнгөн урсгал, хүлээгдэж буй буй мөнгөн урсгалын хуваарилалт, зохистой дискаунтын түвшин зэргийг үнэлсэн. Энэхүү аудиторын шинжээчийн ажилд суурилан бид удирдлагын тооцооллыг ул үндэслэлтэй гэж үнэлсэн.

Удирдлага болон Засаглах Эрх Мэдэл Бүхий Этгээдүүдийн Санхүүгийн тайлангийн талаар хүлээх үүрэг хариуцлага

Удирдлага нь СТОУС-уудын дагуу санхүүгийн тайланг бэлтгэх, үнэн зөв толилуулах хариуцлага хүлээх бөгөөд залилан эсвэл алдаанаас үүдэх материаллаг алдаатай тайлагналгүй санхүүгийн тайлангуудыг бэлтгэх боломжтой болгоход зайлшгүй чухал гэж өөрийн тодорхойлсон дотоод хяналтуудын талаарх хариуцлагыг хүлээнэ.

Санхүүгийн тайланг гаргахдаа удирдлага Компанийн үйл ажиллагааг зогсоох юм уу татан буулгахаар төлөвлөсөн эсвэл ингэхээс өөр аргагүй байхаас бусад тохиолдолд санхүүгийн асуудлуудыг тодруулах, нягтлан бодох бүртгэлийн тасралтгүй байх суурийг хэрэглэх үүрэг хариуцлагыг хүлээнэ. Засаглах эрх мэдэл бүхий этгээдүүд нь Компанийн санхүүгийн тайлагналын үйл явцад хяналт тавих үүрэг хариуцлага хүлээдэг.

Санхүүгийн тайлангийн аудитад Аудиторын хүлээх үүрэг хариуцлага

Залилан эсвэл алдаанаас үүссэн материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан нь бүхэлдээ анги эсэх талаарх ул үндэслэлтэй нотолгоо олж авах, дүгнэлт бүхий аудиторын тайлан гаргах нь бидний зорилго юм. Ул үндэслэлтэй нотолгоо гэдэг нь өндөр түвшний нотолгоо боловч АОУС-ын дагуу хийгдсэн аудитаар байгаа материаллаг буруу илэрхийллийг байнга илрүүлнэ гэсэн нотолгоо болохгүй. Буруу илэрхийлэх явдал нь залилангаас эсвэл алдаанаас үүсч болох ба хэрэв дангаараа эсвэл нийтдээ санхүүгийн тайланд үндэслэн гаргасан хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх магадлалтай бол материаллаг гэж үзнэ.

АОУС-ын дагуу бид аудитын хэсэг болгон мэргэжлийн үнэлэмж ашиглаж, аудитын турш мэргэжлийн үл итгэх байр суурийг баримталдаг. Түүнчлэн бид:

- Залилан эсвэл алдааны улмаас санхүүгийн тайлан материаллаг буруу илэрхийлэгдэх эрсдэлийг тодорхойлж, түүнийг үнэлэн уг эрсдэлд тохирохуйц аудитын горимыг боловсруулан хэрэгжүүлж өөрсдийн дүгнэлтийнхээ үндэслэл болохуйц хангалттай, тохиромжтой аудитын баримт нотолгоог олж авдаг. Залилангаас үүссэн материаллаг буруу илэрхийллийг илрүүлэхгүй байх эрсдэл нь алдаанаас үүссэн буруу илэрхийллийг илрүүлэхгүй байх эрсдэлээс харьцангуй их байдаг, учир нь залиланд хуйвалдаан, бичиг баримт хуурамчаар үйлдэх, санаатайгаар орхигдуулах, буруу илэрхийлэх болон дотоод хяналтыг үл ойшоох явдлууд багтсан байж болно.
- Нягтланд бодох бүртгэлийн тасралтгүй байх суурийг удирдлага зохистой хэрэглэсэн эсэх, мөн олж авсан аудитын баримт нотолгоонд үндэслэн Компанийн тасралтгүй үйл ажиллагаагаа үргэлжлүүлэн явуулах чадамжид мэдэгдэхүйц эргэлзээ үүсгэхүйц үйл явдал, нөхцөл байдалтай холбоотой материаллаг тодорхой бус байдал оршин байна гэж үзвэл аудиторын тайландаа санхүүгийн тайлангийн холбогдох тодруулгад анхаарал хандуулах эсвэл ийм тодруулга хийх нь хангалтгүй бол дүгнэлтээ өөрчлөх шаардлагатай болдог. Аудиторын тайлан гарах өдөр хүртэлх олж авсан аудитын баримт нотолгоондоо үндэслэн бид дүгнэлтээ гаргадаг. Гэхдээ ирээдүйн үйл явдал, эсвэл нөхцөл байдал Компани тасралтгүй байх зарчмын дагуу үйл ажиллагаагаа үргэлжлүүлэн явуулах боломжгүй болгоход хүргэж болно.

Бид аудитын төлөвлөсөн цар хүрээ болон хугацаа, аудитын томоохон илрүүлэлт, аудитын явцад олж илрүүлсэн дотоод хяналтын томоохон дутагдал болон холбогдох бусад асуудлаар засаглах удирдлагатай харилцдаг.

Тайлангийн хэрэглээ

Энэхүү тайланг Монгол Улсын "Компанийн тухай хууль" -ийн 94 дүгээр зүйлд заасан хуулийн этгээд болох "Шарын гол" ХК-ийн хувьцаа эзэмшигчдэд зориулж бэлтгэсэн. Бид энэхүү тайлангийн агуулгын хүрээнд өөр аливаа нэг гуравдагч талын өмнө хариуцлага хүлээхгүй болно.

"Пантер Мидланд Аудит" ХХК
Гүйцэтгэх захирал Ц.Алтанцэцэг

АУДИТЛАГДСАН САНХҮҮГИЙН БАЙДЛЫН ТАЙЛАН

“ШАРЫН ГОЛ” ХК

(Аж ахуйн нэгж, байгууллагын нэр)

(төгрөгөөр)

Үзүүлэлт ХӨРӨНГӨ	1/1/2022	12/31/2022
Эргэлтийн хөрөнгө		
Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгө	3,484,362,024.83	1,037,415,501.08
Дансны авлага	6,725,169,094.72	9,305,332,560.91
Татвар, НДШ-ийн авлага	0.00	0.00
Бусад авлага	998,382,354.30	4,394,661,259.34
Бусад санхүүгийн хөрөнгө	0.00	0.00
Бараа материал	3,324,817,335.36	4,174,611,653.82
Урьдчилж төлсөн зардал/тооцоо	3,204,677,466.33	3,709,014,274.39
Эргэлтийн хөрөнгийн дүн	17,737,408,275.54	22,621,035,249.54
Эргэлтийн бус хөрөнгө		
Үндсэн хөрөнгө	39,569,547,783.17	48,654,945,253.68
Биет бус хөрөнгө	522,329.46	4,733,156.03
Урт хугацаат хөрөнгө оруулалт	1,407,680,889.50	1,166,870,483.73
Хайгуул ба үнэлгээний хөрөнгө	2,540,050,970.89	2,261,611,188.24
Хойшлогдсон татварын хөрөнгө	254,021,489.12	254,021,489.12
Бусад эргэлтийн бус хөрөнгө	17,273,732,214.10	17,565,489,962.60
Эргэлтийн бус хөрөнгийн дүн	61,045,555,676.24	69,907,671,533.40
НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН	78,782,963,951.78	92,528,706,782.94
ӨР ТӨЛБӨР БА ЭЗДИЙН ӨМЧ		
Өр төлбөр		
Богино хугацаат өр төлбөр		
Дансны өглөг	8,408,436,225.53	11,880,753,807.38
Цалингийн өглөг	287,463,725.00	515,870,484.00
Татварын өр	6,273,206,745.26	7,360,413,237.00
НДШ-ийн өглөг	139,864,693.00	238,742,798.75
Богино хугацаат зээл	12,313,440,128.30	0.00
Хүүгийн өглөг	571,023,150.23	554,695,209.24
Ногдол ашгийн өглөг	376,142.95	376,142.95
Урьдчилж орсон орлого	804,501,580.02	3,908,402,174.80
Нөөц/өр төлбөр/	42,619,945.00	0.00
Бусад богино хугацаат өр төлбөр	3,578,689,615.97	13,936,303,955.68
Богино хугацаат өр төлбөрийн дүн	32,419,621,951.26	38,395,557,809.80
Урт хугацаат өр төлбөр		
Нөөц/өр төлбөр/	14,061,602,995.08	13,441,710,995.08
Хойшлогдсон татварын өр	96,007,802.03	96,007,802.03
Бусад урт хугацаат өр төлбөр	6,963,258,452.43	11,575,339,179.67
Урт хугацаат өр төлбөрийн дүн	21,120,869,249.54	25,113,057,976.78
Өр төлбөрийн нийт дүн	53,540,491,200.80	63,508,615,786.58
Эздийн өмч		
Өмч: - төрийн	0.00	0.00
- хувьцаат	1,017,024,200.00	1,242,382,500.00
Нэмж төлөгдсөн капитал	23,145,157,851.13	25,179,951,797.40
Хөрөнгийн дахин үнэлгээний нэмэгдэл	16,744,190,196.39	16,590,507,978.69
Хуримтлагдсан ашиг (алдагдал)	(15,663,899,496.54)	(13,992,751,279.73)
Эздийн өмчийн дүн	25,242,472,750.98	29,020,090,996.36
ӨР ТӨЛБӨР БА ЭЗДИЙН ӨМЧИЙН ДҮН	78,782,963,951.78	92,528,706,782.94

9-36 дугаар хуудсан дахь тэмдэглэлүүд нь эдгээр санхүүгийн тайлангуудын салшгүй хэсэг мөн

АУДИТЛАГДСАН ОРЛОГЫН ДЭЛГЭРЭНГҮЙ ТАЙЛАН

“ШАРЫН ГОЛ” ХК

(Аж ахуйн нэгж, байгууллагын нэр)

(төгрөгөөр)

Үзүүлэлт	1/1/2022	12/31/2022
Борлуулалтын орлого (цэвэр)	64,277,300,474.65	80,294,549,175.95
Борлуулалтын өртөг	55,912,124,428.74	74,141,714,971.52
Нийт ашиг (алдагдал)	8,365,176,045.91	6,152,834,204.43
Түрээсийн орлого	1,237,580,453.78	3,052,512,604.77
Хүүний орлого	1,777,455.23	0.00
Ногдол ашгийн орлого	0.00	0.00
Эрхийн шимтгэлийн орлого	0.00	0.00
Бусад орлого	258,835,941.45	1,764,772,306.69
Борлуулалт маркетингийн зардал	272,539,473.54	678,822,298.86
Ерөнхий ба удирдлагын зардал	1,703,677,158.64	1,989,257,117.48
Санхүүгийн зардал	1,653,739,478.83	2,486,399,032.82
Бусад зардал	1,826,499,865.01	2,714,106,223.80
Гадаад валютын ханшийн зөрүүний олз (гарз)	658,897,146.41	(1,236,477,087.02)
Үндсэн хөрөнгө данснаас хассаны олз (гарз)	(201,990,548.81)	3,802,741.85
Татвар төлөхийн өмнөх ашиг (алдагдал)	4,863,820,517.95	1,868,860,097.76
Орлогын татварын зардал	401,986,871.37	351,394,098.65
Татварын дараах ашиг (алдагдал)	4,461,833,646.58	1,517,465,999.11
Зогссон үйл ажиллагааны татварын дараах ашиг (алдагдал)		
Тайлант үеийн цэвэр ашиг (алдагдал)	4,461,833,646.58	1,517,465,999.11
Бусад дэлгэрэнгүй орлого	0.00	0.00
Хөрөнгө дахин үнэлгээний нэмэгдлийн зөрүү	0.00	0.00
Гадаад валютын хөрвүүлэлтийн зөрүү	0.00	0.00
Бусад олз (гарз)	0.00	0.00
Орлогын нийт дүн	4,461,833,646.58	1,517,465,999.11
Нэгж хувьцаанд ногдох суурь ашиг (алдагдал)	-	-

9-36 дугаар хуудсан дахь тэмдэглэлүүд нь эдгээр санхүүгийн тайлангуудын салшгүй хэсэг мөн

АУДИТЛАГДСАН МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭНИЙ ТАЙЛАН

“ШАРЫН ГОЛ” ХК

(Аж ахуйн нэгж, байгууллагын нэр)

(төгрөгөөр)

Үзүүлэлт	Өмнөх оны дүн	Тайлант жилийн дүн
Үндсэн үйл ажиллагааны мөнгөн гүйлгээ		
Мөнгөн орлогын дүн (+)	63,783,996,490.04	83,404,864,665.04
Борлуулсан, үзүүлсэн үйлчилгээний орлого	63,260,133,984.94	82,743,483,513.46
Эрхийн шимтгэл, хураамж төлбөрийн орлого	0.00	0.00
Даатгалын нөхвөрөөс хүлээн авсан мөнгө	9,766,965.60	3,729,832.20
Бусад мөнгөн орлого	514,095,539.50	657,651,319.38
Мөнгөн зарлагын дүн (-)	52,357,220,146.32	67,435,348,467.24
Ажилчдад төлсөн	6,772,515,700.22	9,515,821,944.81
Нийгмийн даатгалын байгууллагад төлсөн	1,824,182,199.00	1,755,159,722.67
Бараа материал худалдан авахад төлсөн	2,930,045,952.81	2,689,507,706.27
Ашиглалтын зардалд төлсөн	192,018,328.00	35,223,325.21
Түлш шатахуун, тээврийн хөлс, сэлбэг хэрэгсэлд төлсөн	19,609,511,512.39	35,197,006,951.47
Хүүний төлбөрт төлсөн	1,548,680,148.36	1,812,822,542.59
Татварын байгууллагад төлсөн	4,358,142,586.47	4,167,453,097.33
Даатгалын төлбөрт төлсөн	95,806,593.85	314,211,338.28
Бусад мөнгөн зарлага	15,026,317,125.22	11,948,141,838.61
Үндсэн үйл ажиллагааны цэвэр мөнгөн гүйлгээний дүн	11,426,776,343.72	15,969,516,197.80
Хөрөнгө оруулалтын үйл ажиллагааны мөнгөн гүйлгээ		
Мөнгөн орлогын дүн (+)	63,622,815.23	9,200,000.00
Үндсэн хөрөнгө борлуулсаны орлого	61,845,360.00	9,200,000.00
Хүлээн авсан хүүний орлого	1,777,455.23	0.00
Мөнгөн зарлагын дүн (-)	2,608,541,956.00	2,863,442,626.00
Үндсэн хөрөнгө олж эзэмшихэд төлсөн	2,608,541,956.00	2,863,442,626.00
Биет бус хөрөнгө олж эзэмшихэд төлсөн	0.00	0.00
Хөрөнгө оруулалтын үйл ажиллагааны мөнгөн гүйлгээний дүн	(2,544,919,140.77)	(2,854,242,626.00)
Санхүүгийн үйл ажиллагааны мөнгөн гүйлгээ		
Мөнгөн орлогын дүн (+)	3,800,003,516.38	250,000,000.00
Зээл авсан, өрийн үнэт цаас гаргасанаас хүлээн авсан	3,800,000,000.00	250,000,000.00
Ханшийн тэгшитгэлийн ашиг	3,516.38	0.00
Мөнгөн зарлагын дүн (-)	12,581,187,827.44	15,812,220,095.55
Зээл, өрийн үнэт цаасны төлбөрт төлсөн	8,914,711,015.60	10,888,480,469.61
Санхүүгийн түрээсийн өглөгт төлсөн	3,594,345,989.09	4,746,727,604.49
Хувьцаа буцаан худалдан авахад төлсөн	0.00	0.00
Ханшийн тэгшитгэлийн алдагдал	72,130,822.75	177,012,021.45
Санхүүгийн үйл ажиллагааны мөнгөн гүйлгээний дүн	(8,781,184,311.06)	(15,562,220,095.55)
Бүх цэвэр мөнгөн гүйлгээ	100,672,891.89	(2,446,946,523.75)
Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	3,383,689,132.94	3,484,362,024.83
Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	3,484,362,024.83	1,037,415,501.08

9-36 дугаар хуудсан дахь тэмдэглэлүүд нь эдгээр санхүүгийн тайлангуудын салшгүй хэсэг мөн.

АУДИТЛАГДСАН ӨМЧИЙН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ТАЙЛАН

“ШАРЫН ГОЛ” ХК

(Аж ахуйн нэгж, байгууллагын нэр)

(төгрөгөөр)

Үзүүлэлт	Өмч	Нэмж төлөгдсөн капитал	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний нэмэгдэл	Хуримтлагдсан ашиг (алдагдал)	Нийт дүн
2020 оны 12-р сарын 31-ний үлдэгдэл	1,017,024,200.00	23,145,157,851.13	16,906,027,807.97	(21,538,032,529.47)	19,530,177,329.63
Залруулсан үлдэгдэл	1,017,024,200.00	23,145,157,851.13	16,906,027,807.97	(21,538,032,529.47)	15,338,358,299.15
Тайлант үеийн цэвэр ашиг (алдагдал)	0.00	0.00	0.00	4,461,833,646.58	4,461,833,646.58
Бусад дэлгэрэнгүй орлого	0.00	0.00	0.00	1,250,461,774.77	1,250,461,774.77
Дахин үнэлгээний нэмэгдлийн хэрэгжсэн дүн	0.00	0.00	(161,837,611.58)	161,837,611.58	0.00
2021 оны 12-р сарын 31-ний үлдэгдэл	1,017,024,200.00	23,145,157,851.13	16,744,190,196.39	(15,663,899,496.54)	25,242,472,750.98
Залруулсан үлдэгдэл	1,017,024,200.00	0.00	0.00	(15,663,899,496.54)	(14,646,875,296.54)
Тайлант үеийн цэвэр ашиг (алдагдал)	0.00	0.00	0.00	1,517,465,999.11	1,517,465,999.11
Өмчид гарсан өөрчлөлт	225,358,300.00	2,034,793,946.27	0.00	0.00	2,260,152,246.27
Зарласан ногдол ашиг	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Дахин үнэлгээний нэмэгдлийн хэрэгжсэн дүн	0.00	0.00	(153,682,217.70)	153,682,217.70	0.00
2022 оны 12-р сарын 31-ний үлдэгдэл	1,242,382,500.00	25,179,951,797.40	16,590,507,978.69	(13,992,751,279.73)	29,020,090,996.36

9-36 дугаар хуудсан дахь тэмдэглэлүүд нь эдгээр санхүүгийн тайлангуудын салшгүй хэсэг мөн.

НЭГ. “ШАРЫН ГОЛ” ХК-ИЙН 2022 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН 31-НЭЭР ДУУСВАР БОЛСОН ЖИЛИЙН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА

Эдгээр тэмдэглэлүүд нь өмнөх санхүүгийн тайлангийн салшгүй хэсэг бөгөөд тэдгээртэй хамт уншигдана.

А. “ШАРЫН ГОЛ” ХК-ИЙН ТОВЧ МЭДЭЭЛЭЛ

- *Байршил: Дархан-Уул аймаг, Шарын гол, 3 дугаар баг, Санжит, өөрийн байр Утас: 2235*
- *Өмчийн хэлбэр: Хувьцаат компани*
- *Харилцдаг санхүү, татварын байгууллага: Дархан-Уул аймгийн Санхүү төрийн сангийн хэлтэс, Аймгийн татварын хэлтэс*
- *Тайлангийн хугацаа: 2022 оны 01 сарын 01-нээс 2021 оны 12 сарын 31*
- *Үйл ажиллагааны үндсэн чиглэл:*
  - ✓ Чулуун нүүрс олборлолт
- *Туслах үйл ажиллагаа:*
  - ✓ Туслах аж ахуй
  - ✓ Худалдааны зуучлал
  - ✓ Гадаад дотоод худалдаа
- *Аудитор: “Пантер Мидланд Аудит” ХХК, Улаанбаатар хот, Сүхбаатар дүүрэг, 5 дугаар хороо, нарны зам JS тауэр 1002 тоот Утас: 70141770, 95111770*

“ШАРЫН ГОЛ” ХК-ИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

“Шарын гол” ХК нь “Газрын баялгыг гүн боловсруулж, хөдөлмөрийн бүтээмж, бүтээгдэхүүний чанар, харилцагчийн хэрэгцээг эрхэмлэнэ” гэсэн эрхэм зорилготой. Монгол улсын хууль, олон улсын сайн засаглалын стандарт болох хувьцаа эзэмшигчдийн эрхийг дээдэлж, компанийн засаглалд оролцогч талуудын хүлээх үүрэг хариуцлагын ил тод нээлттэй байдлыг хангах зарчмыг мөрдлөг болгон ажиллаж, компанийн тогтвортой хөгжил, хөрөнгө оруулалтын таатай нөхцөлийг бүрдүүлэн эдийн засгийн эрчимтэй хөгжлийг ханган олон улсын стандартад нийцсэн уул уурхайн компани болох стратегийн зорилгоо болгон ажиллаж байна.

Уурхай түүхийнхээ он жилүүдэд 61.2 сая.тн нүүрс олборлож, эх орныхоо түлш эрчим хүчний гол бааз суурь болж, эх орныхоо төвийн болон хойд бүсийн хэрэглэгчдийн гал голомтыг бадраах хар алтны хэрэгцээг тасралтгүй хангасаар байна.

Шарын голын уурхай нь Хэнтийн нурууны салбар Дархан уулын өвөрт Дархан-Уул аймгийн Шарын гол сумын нутагт орших бөгөөд Улаанбаатар хотоос 240 км, Дархан хотоос 50 км-ийн зайтай оршино. Уурхай нь Улаанбаатар, Дархан хоттой төмөр зам, авто замаар холбогдсон.

“Шарын гол” ХК нь Монголын анхны нүүрсний ил уурхай бөгөөд эх орныхоо түлш эрчим хүчний гол бааз суурь нь болж төвийн бүсийн дулааны цахилгаан станцууд болон бусад хэрэглэгчдийн хэрэгцээнд нүүрсээ нийлүүлж байна.

Нүүрсний нөөц

Уурхай нь 1827.9 акр талбайтай, 1498А тоот ашигт малтмал ашиглах тусгай зөвшөөрөл эзэмшдэг.

АМГ-р баталгаажуулж бүртгүүлсэн нөөц 192 сая тонн

В – Бодит зэргээр 64.06 сая.тн

С – Боломжит зэргээр 84.89 сая.тн

Бүтээгдэхүүний төрөл

Үйлчлүүлэгчдийнхээ хэрэгцээнд тохируулан нүүрсээ хэмжээ фракц, илчлэг чанараар төрөлжүүлэн вагон болон авто машинаар худалдан борлуулалт хийдэг.

Нүүрсний төрөл: Хүрэн нүүрснээс чулуун нүүрсэнд шилжих үеийн В3 маркийн нүүрс

Бүтээгдэхүүний төрөл: 0-50мм нунтаг нүүрс, 50-300мм бүхэл нүүрс, 12-100мм баяжуулсан нүүрс

Нүүрс баяжуулах үйлдвэр

Нүүрс баяжуулах үйлдвэр нь 2015 оны 6 дугаар сард ашиглалтанд орж, үйл ажиллагаагаа эхлүүлсэн. Үйлдвэр нь Гравитацын нойтон аргаар нүүрсийг боловсруулдаг ба Монгол улсын хойд бүс нутагт баригдсан анхны нүүрс баяжуулах үйлдвэр юм.

Үйлдвэрлэлийн хүчин чадал: жилд 600,000 тн

Гарах бүтээгдэхүүний илчлэг: 5000-аас дээш ккал.

Худалдан авагчид

Нийт олборлосон нүүрсний 87.27%-ийг төрийн өмчийн дулааны цахилгаан станцуудад, 5.0%-ийг томоохон хэрэглэгч аж ахуйн нэгж, үлдсэн 7.73%-ийг жижиг аж ахуй нэгж хувь хүмүүст борлуулсан байна.

“Шарын гол” ХК-ийн хамт олон нь уул уурхайн мэдлэг чадвар, дадлага туршлага хуримтлуулсан 120 төрлийн ажил мэргэжлийн 460 орчим ажилтантайгаар олборлолт үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаа явуулж байна. Тэдгээрийн 78% нь үндсэн олборлолтод ажилладаг ба 15% нь тэргүүний уурхайчин цол тэмдэгтэй, 67%-ийг дээд болон тусгай дунд боловсролтой ажилтнууд, 5%-ийг зөвлөх инженер, магистр зэрэгтэй ажилтнууд эзэлдэг. Нийт ажилчдын 69% нь тус компанид 4-өөс дээш жил тогтвор суурьшилтай ажилласан байна.

Жилдээ давхардсан тоогоор 105 орчим гадны болон дотоодын сургалтад 2999 гаруй ажилтан хамрагддаг.

“Шарын гол” ХК-иас хөдөлмөрийн баатар 5, хөдөлмөрийн гавьяаны улаан тугийн одон 5, гавьяат уурхайчин 9 алдартан төрөн гарсан байдаг.

Компани нь нэг бүр нь 100 төгрөгийн нэрлэсэн үнэ бүхий 12,423.825 ширхэг гаргасан энгийн хувьцаатай.

Монголын хөрөнгийн биржийн гүйцэтгэх захирлын 2021 оны 12 дугаар сарын 23-ний өдрийн А/119 тоот тушаалын дагуу тус компаний хувьцааг 2,253,583 ширхэгээр нэмэгдүүлсэний дагуу эзэмшигчдийн өмч 225,358.3 мянган төгрөгөөр

нэмэгдсэн. Энэхүү тушаалын дагуу Шарын гол ХК-ийн өрийг хувьцаагаар сольсон бөгөөд эзэмшигч нь Хай Би Ойл ХК.

Гол хувь нийлүүлэгчид:

Д/д	Овог Нэр	Эзэмшиж буй хувьцааны хувь	Бусад компанийн хувьцааг эзэмшиж буй байдал	Түүнтэй нэгдмэл сонирхолтой этгээд
1	SHG HOLDINGS 2 S.A.R.L	16.33%	Байхгүй	Байхгүй
2	NIHAN HOLDINGS S.A.R.L. /B160499/	12.87%	Байхгүй	Байхгүй
3	SHG HOLDINGS 1 S.A.R.L	9.20%	Байхгүй	Байхгүй
4	ҮНДЭСНИЙ ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН БАНК	9.32%	Байхгүй	Байхгүй
5	SHG HOLDINGS 3 S.A.R.L	16.19%	Байхгүй	Байхгүй
6	Төгөлдөр мяга минкс ХХК	8.21%	харах	Байхгүй
7	О Хай Би Ойл ХК	18.14%	Байхгүй	Байхгүй

Төлөөлөн Удирдах Зөвлөлийн 2021 оны 05 сарын 21-ний өдрийн №08 тоот тогтоолоор Г.Хулан Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн даргаар томилогдсон. Компанийн Төлөөлөн удирдах зөвлөлд үүсгэн байгуулагчдаас гадна дотоод, гадаадын хөрөнгийн зах зээлийн талаар туршлагатай мэргэжилтнүүд ажилладаг.

Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүд:

Г.Хулан	ТУЗ-ийн дарга
Б.Батбаатар	ТУЗ-ийн гишүүн
Ж.Эрдэнэбат	ТУЗ-ийн гишүүн
Х.Уянга	ТУЗ-ийн гишүүн
Б.Итгэл	ТУЗ-ийн гишүүн
Т.Говь-Дэлгэр	ТУЗ-ийн гишүүн
Б.Батнайрамдал	ТУЗ-ийн гишүүн
Б.Тулга	ТУЗ-ийн хараат бус гишүүн
Г.Хулан	ТУЗ-ийн хараат бус гишүүн
О.Цэндсүрэн	ТУЗ-ийн хараат бус гишүүн
Ө.Энхтайван	(ТУЗ-ийн нарийн бичиг)

Төлөөлөн Удирдах Зөвлөлийн 2022 оны 01 дүгээр сарын 24-ний өдрийн №01 тоот тогтоолоор Б.Мэндсайхан "Шарын гол" ХК-ийн гүйцэтгэх захирлаар томилогдон ажиллаж байна.

Аудитлагдсан санхүүгийн тайлан нь зөвхөн "Шарын гол" ХК-ийнх бөгөөд тоон мэдээллүүд нь Монгол улсын мөнгөн тэмдэгт төгрөг /MNT/-өөр илэрхийлэгдсэн байна.

ХОЁР. НЯГТЛАН БОДОХ БҮРТГЭЛИЙН ҮНДСЭН БОДЛОГУУДЫН ХУРААНГУЙ

Тус компани нь нийтлэг зориулалттай тусдаа санхүүгийн тайлан бэлтгэхдээ дараах бүртгэлийн бодлогуудыг баримтална.

Даган мөрдөх тайлан

Санхүүгийн тайлангууд нь НББОУС-ын Хорооноос гаргаж мөрдүүлсэн СТОУС болон НББОУХ-ны тайлбарын Байнгын Хорооноос гаргасан тайлбарын дагуу бэлтгэгдсэн.

Санхүүгийн тайлангуудыг бэлтгэхдээ Монгол Улсын Сангийн сайдын 2017 оны 361 дүгээр тушаалаар баталсан "Аж ахуйн нэгжийн санхүүгийн тайлан, тодруулгыг бэлтгэх заавар"-ыг даган мөрдөнө.

Санхүүгийн тайлан бэлтгэсэн үндэслэл

Санхүүгийн тайланг бэлтгэх зорилго нь байгууллагын хөрөнгө, эх үүсвэр, санхүүгийн байдал, хүлээн зөвшөөрсөн орлого, зарлага, тэдгээрийн үр дүн, мөнгөн гүйлгээг Монгол улсын Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн дагуу үнэн зөв илэрхийлэх явдал юм.

Хэмжилтийн үндэслэл

Эдгээр санхүүгийн тайлангууд нь доорх зүйлсээс (дэлгэрэнгүй мэдээллийг зохих нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогоос харах) бусад зүйлсийн хувьд өртөгт түүхэн өртөгт суурилан бэлтгэгдсэн.

- Санхүүгийн хэрэглүүр - Зээл ба авлага хорогдуулсан өртгөөр
- Санхүүгийн хэрэглүүр - Өрийн хэрэгсэлд оруулсан хөрөнгө оруулалт бодит үнэ цэнээр
- Санхүүгийн хэрэглүүр - Хувьцаанд оруулсан хөрөнгө оруулалт бодит үнэ цэнээр
- Санхүүгийн өр төлбөр - Санхүүгийн өр төлбөр хорогдуулсан өртгөөр

НББ-ийн ерөнхий суурь

Компанийн үйл ажиллагааны болоод тайлагнагч валют нь Монгол улсын Төгрөг байна. Эдгээр санхүүгийн тайлангууд нь Төгрөгөөр илэрхийлэгдсэн бөгөөд төгрөгөөр нарийвчлан харуулж тайлагнасан.

Тасралтгүй үйл ажиллагааны төсөөлөл

Санхүүгийн тайлангууд нь тасралтгүй үйл ажиллагааны зарчимд тулгуурлан бэлтгэгдсэн. Тасралтгүй байх зарчмын дагуу байгууллага өөрийн бизнесийг төсөөлж болох ирээдүйн хугацаанд үргэлжлүүлнэ гэсэн төсөөлөл дээр үндэслэн санхүүгийн тайлангаа бэлтгэнэ.

Хэрэв удирдлага байгууллагыг татан буулгах, эсвэл үйл ажиллагааг нь зогсоохоор санаархаж байгаа буюу эсвэл тэгэхээс өөр ямар ч бодит боломжгүй байхаас бусад тохиолдолд ерөнхий зорилготой санхүүгийн тайлангуудыг тасралтгүй байх зарчмын дагуу бэлтгэдэг.

Тасралтгүй байх таамаглалыг хэрэглэх нь зохимжтой бол тухайн байгууллага бизнесийн хэвийн явцад хөрөнгөө хэрэгжүүлж, өр төлбөрөө барагдуулах боломжтой байна гэсэн үндэслэлээр хөрөнгө ба өр төлбөрийг бүртгэдэг.

Тайлангийн хугацаанд шинээр хэрэгжиж эхэлсэн стандартууд болон бусад стандартын нэмэлт өөрчлөлт

СТОУС	Шинэ стандартууд болон нэмэлт өөрчлөлтүүдийн гол агуулга	Хэрэгжих огноо
Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлалын хүрээ	Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлалуудыг дараах шинж чанаруудаар бүлэглэсэн байна. Бүлэг-1 Санхүүгийн тайлагналын зорилго Бүлэг-2 Санхүүгийн мэдээллийн хэрэгцээтэй байдлын чанарын үзүүлэлт Бүлэг-3 Санхүүгийн тайлан болон тайлагнагч аж ахуйн нэгж Бүлэг-4 Санхүүгийн тайлангийн үзүүлэлтүүд Бүлэг-5 Хүлээн зөвшөөрөлт ба үл хүлээн зөвшөөрөлт Бүлэг-6 Хэмжилт Бүлэг-7 Толилуулга ба тодруулга Бүлэг-8 Капиталын талаарх үзэл баримтлал /ойлголт ба капитал загвар	2020 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдөр буюу түүнээс хойшхи хугацаанд хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж эхлэх
СТОУС 3 Бизнесийн нэгдэл-Бизнесийн тодорхойлолт (2018 оны 10-р сард гарсан нэмэлт өөрчлөлт)	Бизнес гэж тодорхойлохын тулд хамгийн багадаа багц үйл ажиллагаа болон хөрөнгийг олж авсан байх. Орцыг иж бүрэн процессоор оруулж гарц бий болгодог байна гэж тодотгосон. Мөн үйлчлүүлэгчид бараа болон үйлчилгээг хүргэдэг байх гэж оруулснаас гадна өртөг зардал хэмнэх гэсэн хэсгийг хассан.	2020 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдөр буюу түүнээс хойшхи хугацаанд хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж эхлэх
НББОУС 1 Санхүүгийн тайлангийн толилуулга. НББОУС8 нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, нягтлан бодох бүртгэлийн тооцооллын өөрчлөлт ба алдаа	Материаллаг байдлын талаарх тодорхойлолтыг нэг ижил ойлголт болгохын тулд тухайлсан нэмэлт өөрчлөлтүүдийг баталсан. Шинэ тодорхойлолтоор мэдээллийг орхигдуулсан, буруу тайлагнасан, гуйвуулсан, бүрхэгдүүлсэн нь тухайн тайлагнагч аж ахуйн нэгжийн талаарх санхүүгийн мэдээллээр хангадаг нийтлэг зориулалттай санхүүгийн тайлангуудад үндэслэн шийдвэр гаргадаг гол хэрэглэгчдийн шийдвэр гаргалтад нөлөөлнө гэж үзэж байвал материаллаг гэж авч үзнэ	2020 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдөр буюу түүнээс хойшхи хугацаанд хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж эхлэх

Батлагдсан боловч хэрэгжиж эхлээгүй стандартууд

Компаний санхүүгийн тайлангуудыг батлан гаргах үед батлагдсан боловч хэрэгжиж эхлээгүй байгаа стандартууд болон тайлбаруудыг дор тодруулсан болно. Эдгээр стандартууд болон өөрчлөлтүүд нь компанийн санхүүгийн тайланд нөлөө үзүүлэхээр бол компани эдгээрийг хэрэгжиж эхэлсэн үеэс дагаж мөрдөнө.

Шинэ стандартууд болон өөрчлөлтүүд:	Хэрэгжих хугацаа:
Нэмэлт өөрчлөлт орсон стандартууд	
СТОУС 3 Бизнесийн тодорхойлолт - үзэл баримтлалын хүрээний талаархи лавлагаа	2022 оны 1 сарын 1
НББОУС 1 ба НББОУС 8 Материалын байдлын Тодорхойлолт-	2020 оны 1 сарын 1
НББОУС 1 Урт болон богино хугацаат өглөгийн ангилал	2023 оны 1 сарын 1
СТОУС 10, НББОУС 28 Хөрөнгө оруулагч ба түүний хараат компани, хамтарсан компанийн хооронд хөрөнгө худалдах эсвэл хувь оруулалт	Шийдвэр гараагүй
НББОУС 16- Үндсэн хөрөнгө- Ашиглаж эхлэх хугацанаас өмнөх үндсэн хөрөнгө бэлтгэл	2022 оны 1 сарын 1
НББОУС 37- Хүнд нөхцөлт гэрээ – Гэрээг биелүүлэх өртөг	2022 оны 1 сарын 1
СТОУС-ийн 2018-2020 жилийн СТОУС-н ээлжит сайжруулалт СТОУС-уудын 2017 оны 12 дугаар сард хэвлэн гаргасан нэмэлт	

сайжруулалтууд • СТОУС 1- СТОУС анх удаа хэрэгжүүлэгч • СТУУС 9- хэрэгсэл	2022 оны 1 сарын 1 2022 оны 1 сарын 1
Шинэ стандарт	
СТОУС 17 <i>Даатгалын гэрээ</i>	2023 оны 1 сарын 1

Нягтлан бодох бүртгэлийн чухал тооцоолол ба шийдэл

Компани нь ирээдүйн үйл ажиллагаатай холбоотой тодорхой тооцоолол ба төсөөлөл ашигладаг. Түүхэн туршлага болон үүссэн нөхцөл байдалд тохиромжтой гэж үзсэн ирээдүйн үйл ажиллагааны тухай таамаглал гэх мэт бусад хүчин зүйлсэд үндэслэн тооцоолол ба шийдлийг тогтмол үнэлдэг. Бодит үр дүн нь тооцоолол ба төсөөллөөс ялгаатай байж болно.

Элэгдүүлэх хөрөнгийн ашиглалтын хугацаа

Компанийн удирдлага нь хүлээгдэж буй хөрөнгийн ашиглалтад суурилан тайлант үе бүрийн эцэст биет бус хөрөнгө болон тоног төхөөрөмж, компьютер дагалдах хэрэгсэл зэрэг элэгдүүлдэг хөрөнгөнүүдийн ашиглалтын хугацааг шалгадаг. Гарсан үр дүн нь магадгүй техникийн хуучралтын улмаас тооцоолол ба төсөөллөөс ялгаатай байж болох юм.

Хөрс хуулалтын зардал

Ил уурхайн үйл ажиллагааны хөгжүүлэлт болон үйлдвэрлэлийн үе шатанд хаягдлыг зайлуулах зардал гардаг. Үйлдвэрлэлийн үе шатанд, хөрс хуулалтын зардал нь тайлант хугацааны бараа материалын үйлдвэрлэл болон ирээдүйд олборлох хүдэрт нэвтрэх боломж болон уурхайн уян хатан байдлыг сайжруулж буйтай аль алинтай холбогдон гардаг. Эхний хэсэг нь бараа материалын өртөгт шингэдэг бол сүүлийн хэсгийг тодорхой шалгуурыг хангасан үед хөрс хуулалтын хөрөнгөөр капиталжуулдаг. Хөгжүүлэлтийн хөрс хуулалт болон үйлдвэрлэлийн хөрс хуулалтыг ялгахад томоохон үнэлэмж шаардагддаг бөгөөд үйлдвэрлэлийн хөрс хуулалт нь бараа материалыг гарган авах болон хөрс хуулалтын хөрөнгийг бий болгоход холбогдоно.

Уурхайн хөгжүүлэлтийн зардал

Уурхайн хөрөнгийг түүний бодит насжилтын хязгаар болон эдийн засгийн чадвар хоёрыг харгалзан жил бүр үнэлдэг. Энэ нь нөхөн төлөгдөх нөөц болон ирээдүйн хөрөнгийн зардлуудын тооцооллуудыг үнэлж үзэхийг шаарддаг. Хэрэв шинэ мэдээлэл олдвол, хийсэн тооцоолол, төсөөллүүд өөрчлөгдөж болно. Үйл ажиллагаа нь зогссон уурхайн хөгжүүлэлтийн хөрөнгө нь данснаас хасагддаг ба тухайн хугацааны дэлгэрэнгүй орлогын тайланд бусад зардлаар тайлагнана.

Нөхөн сэргээлтийн нөөцийн тооцоолол

Хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж байгаа хууль тогтоомжийн дагуу нөхөн сэргээлтийн ажлыг гүйцэтгэхэд ирээдүйд компаниас гарах зардлын тооцоо, мөн нөхөн сэргээлтийн ажлыг гүйцэтгэх хугацаа, тооцоолсон хөнгөлөлтийн хувь хэмжээ зэргийг үндэслэн хөрөнгийг ашиглалтаас хасах үүргийн дүн болон холбогдох хөнгөлөлтийн хорогдуулгын дүнг тооцоолдог. Чухал ач холбогдолтой, шинэ мэдээлэл гарах бүрд тус компани ашиглалтаас хасах хөрөнгийн нөөцөд үнэлгээ хийж, шинэчилдэг. Гарах бодит зардал нь тооцоолсон дүнгээс өөр байж болно.

Мөн байгаль орчны хууль тогтоомжид ирээдүйд оруулж болзошгүй өөрчлөлтүүд нь компанийн хэрэгжүүлэх нөхөн сэргээлтийн ажлын хэмжээг нэмэгдүүлж болно. Ирээдүйд гарах зардал өссөнөөр нөхөн сэргээлтийн үйл ажиллагааны зардлын хэмжээнд ихээхэн нөлөөлж болзошгүй. Ирээдүйн нөхөн сэргээлтийн үйл ажиллагааны зардлын өнөөгийн үнэ цэнийг компанийн удирдлага хамгийн бодитой байдлаар тооцоолсны үндсэн дээр нөөцийг тодорхойлдог.

Нөөцийг тодорхойлоход ашигласан үндсэн төсөөллүүдийн аль нэг нь эсвэл зарим нь өөрчлөгдсөн тохиолдолд нөөцийн үлдэгдэл өртөгт ихээхэн хэмжээгээр нөлөөлж болно. Ашиглаж байгаа уурхайн ирээдүйн нөхөн сэргээлтийн зардлын өөрчлөлтийг санхүүгийн байдлын тайланд нөхөн сэргээлтийн хөрөнгө болон нөөцийг тохируулах байдлаар тусгах бөгөөд уурхайн ашиглалтын хугацаа эсвэл нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөнд үндэслэн элэгдүүлж, элэгдлийн зардлаар болон хөнгөлөлтийн хорогдуулалтын зардлаар дамжин ашиг, алдагдлын дүнд нөлөөлнө.

Уурхайн нөөцийн тооцоолол

Уурхайн нөөц нь компаний эзэмшлийн нийт олборлох өмчөөс хуулийн болон эдийн засгийн хувьд олборлож болохуйц уурхайн байгалийн нөөцийн дүнгийн тооцооллын дүнг илэрхийлдэг. Компани нь олборлох нөөцийн хэмжээ, гүн, хэлбэр зэргийн талаарх геологийн мэдээлэлд үндэслэн тусгай мэргэшсэн хөндлөнгийн этгээдээр гүйцэтгүүлсэн судалгааны тайланд үндэслэн уурхайн нөөцийг тооцоолдог. Байгалийн нөөцийн тооцоололд орсон өөрчлөлт нь хайгуул, үнэлгээний хөрөнгө, уурхайн байгууламж, өмч, барилга, тоног төхөөрөмж, гүүдвилл, нөхөн сэргээлтийн нөөц зэргийн дансны үнэ болон хойшлогдсон татвар, элэгдэл, хорогдлын зардал зэрэгт нөлөөлдөг.

Эргэн нөхөгдөхөөр тооцоолсон нөөц нь олборлолттой холбоотой хөрөнгийн элэгдэл, шавхагдлыг тодорхойлоход ашиглагддаг. Энэ нь уурхайн үйлдвэрлэлийн таамаглаж буй үлдэх хугацаанд тэнцүү хэмжээгээр хорогдох нөөцийн хэмжээнд нөлөөлдөг. Эдийн засгийн хувьд болон биет байдлаар ашиглах боломжит нөөцийн хэмжээг жил бүр үнэлдэг. Энэхүү тооцоолол нь эргэн нөхөгдөх нөөцийн хэмжээ болон ирээдүйн капитал зарцуулалтын тооцоолол, таамаглалд суурилдаг.

Хойшлогдсон орлогын татвар

Хойшлогдсон татварын хөрөнгө, өр төлбөр нь санхүүгийн тайланд тусгагдсан хөрөнгө эсвэл өр төлбөрийн дансны дүн болон тэдгээрийн татварын суурийн зөрүүтэй холбоотой ирээдүйн татвар ногдох орлогоос хасагдах болон татвар ногдох түр зөрүүнээс бий болдог. Мөн түүнчлэн татварын тайлангаар гарсан алдагдал болон ашиглагдаагүй татварын хөнгөлөлттэй холбоотой хойшлогдсон татварын хөрөнгө хүлээн зөвшөөрнө.

Хойшлогдсон татварын хөрөнгө, өр төлбөрийг тайлант үе бүрийн эцэст шалгадаг бөгөөд үүнийг ирээдүйд хангалттай татварын өгөөж хүртэх боломжгүй болсон үед бүхлээр нь эсвэл хэсэгчлэн бууруулдаг. Үүнийг хэмжих магадлал нь хүлээгдэж буй ирээдүйн гүйцэтгэлд суурилан үнэлэгддэг. Хойшлогдсон татварын хөрөнгө, өр төлбөрийн ирээдүйн ашиглалтын магадлалыг үнэлэхэд олон төрлийн хүчин зүйлсийг авч үзэх шаардлагатай.

Өмнөх үеийн үйл ажиллагааны үр дүн, үйл ажиллагааны төлөвлөгөө, татварын стратеги төлөвлөлт болон цаашид шилжүүлэн тооцох татварын алдагдлын дуусгавар хугацаа зэрэг болно. Хэрвээ бодит үр дүн нь тооцоологдсон дүн эсвэл тооцоолоос

өөр байвал энэ нь ирээдүйн үеүүдэд санхүүгийн байдлын тайланд залруулагдах бөгөөд мөнгөн гүйлгээ болон үйл ажиллагааны үр дүнд нөлөөлнө.

Хойшлогдсон татварын хөрөнгө нь хойшлогдсон татварын хөрөнгийг ирээдүйд шилжүүлэх үнэлгээ буурах бөгөөд энэхүү бууралтыг орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрнө.

Болзошгүй өр төлбөр

Ирээдүйн нэг буюу түүнээс олон тодорхойгүй үйл явдал бий болсон тохиолдолд болзошгүй өр төлбөрүүд үүсдэг. Ирээдүйн үйл явдлын үр дүнгийн талаарх дүгнэлтийн хэрэглээ, үр ашигтай шийдлийг хэрэгжүүлэх зэрэг нь болзошгүй байдал оршин буй эсэхийн үнэлгээ болдог.

Санхүүгийн хэрэглүүрийн бодит үнэ цэнийн хэмжилт

Санхүүгийн байдлын тайланд тусгагдсан санхүүгийн хөрөнгө болон өр төлбөрийн бодит үнэ цэнэ нь идэвхтэй зах зээлийн мэдээлэл дээр үндэслэгдээгүй тохиолдолд тэдгээрийн бодит үнэ цэнийг үнэлгээний загваруудыг хамарсан янз бүрийн үнэлгээний арга техникүүдийг ашиглан тодорхойлно. Боломжтой бол идэвхтэй зах зээл дээрээс эдгээр загваруудад ашиглах мэдээллүүдийг авч үнэлэх ба ийм боломжгүй тохиолдолд бусад мэдээлэл ашиглан бодит үнэ цэнийг тодорхойлно. Идэвхтэй зах зээлийн болон бусад мэдээллүүд нь санхүүгийн байдлын тайланд тусгагдах санхүүгийн хөрөнгөнүүдийн бодит үнэ цэнийг тайлагнахад нөлөөлнө. Үнэлгээний загварууд нь боломжтой тохиолдолд ижил төрлийн хэрэглүүр дэх тухайн үеийн зах зээл дээрх ажиглагдаж байгаа мэдээллээс авсан үнээр тестлэгдэж баталгаажна.

Хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралт

Компани хөрөнгө эсвэл мөнгө бий болгогч нэгж тус бүрийн хувьд аливаа үнэ цэнийн бууралт оршин байгаа эсэхийг тайлант үе бүрийн эцэст тодорхойлдог. Тухайн хөрөнгө эсвэл мөнгө бий болгогч нэгжийг ашиглах ба худалдан борлуулснаас бий болох бодит үнэ цэнэ нь хөрөнгийн дансны үнээс бага байх тохиолдолд үнэ цэнийн бууралтыг авч үздэг.

Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгө

Касс болон банкны харилцах дансанд байгаа мөнгө, хугацаагүй хадгаламж, 3 сар хүртэлх хугацаагаар хязгаарласан тусгай зориулалт бүхий мөнгөн сан, үнэ цэнийг нь өөрчлөх өчүүхэн бага эрсдэлийг мэдэрдэг, мөнгөний тодорхой дүнд чөлөөтэй хувирдаг, хөрвөх чадвар сайтай богино хугацаатай хөрөнгө оруулалт хамаарна. Эдгээр хөрөнгийг нэрлэсэн үнээр нь бүртгэнэ.

Дансны авлага

Аж ахуйн нэгжийн үндсэн үйл ажиллагааны явцад борлуулсан бараа, бүтээгдэхүүн, үзүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлөө худалдан авагч болон холбоотой талаас авах авлагын дүн орно. Дансны авлагыг цэвэр боломжит үнэ цэнээр буюу мөнгөөр хүлээн авахаар тооцоолж буй цэвэр дүнгээр нь санхүүгийн байдлын тайланд харуулна.

Татвар, нийгмийн даатгалын шимтгэлийн авлага

Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар (ААНОАТ), нэмэгдсэн өртгийн албан татвар (НӨАТ), бусад татвар, төлбөр, хураамжийн болон нийгмийн даатгалын шимтгэлийн тайлант хугацааны эцсээрх илүү төлөгдсөн дүн орно. Улирал ба жилийн эцэс дэх татвар, нийгмийн даатгалын шимтгэлийн авлагын дүн нь татвар, нийгмийн даатгалын байгууллагын баталгаажуулсан дүнтэй тэнцүү байна.

Бусад авлага

Бусад байгууллага, хувь хүн, холбоотой талд өгсөн нэг хүртэлх жилийн хугацаатай буюу үйл ажиллагааны нэг циклийн дотор эргэн төлөгдөх зээл, үндсэн үйл ажиллагаатай холбогдолгүй үүссэн бусад авлага хамаарна.

Бараа материал

Бизнесийн хэвийн үйл ажиллагааны үед худалдан борлуулах зорилгоор эзэмшиж буй хөрөнгө, үйлдвэрлэлийн дамжлагад байгаа зүйлс болон үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд хэрэглэгдэх материал, хангамжийн зүйлс хамаарна.

Бараа материалыг өртөг, цэвэр боломжит үнийн аль багаар нь тусгана. Цэвэр боломжит үнэ цэнийг тооцохдоо тооцоолол хийх үеийн хамгийн найдвартай бэлэн байгаа нотолгоог авч үздэг. Группийн бизнес нь технологийн өөрчлөлттэй нягт уялдаатай бол борлуулалтын үнэ нь хурдан өөрчлөгдөхөд хүргэнэ. Бараа материалын дансны үнийн ирээдүйд гарах өөрчлөлт нь зах зээлийн сегмент бүр дэх үнийн өөрчлөлтөөс шалтгаална.

Үндсэн хөрөнгө

Үндсэн хөрөнгийг анхны өртгөөс хуримтлагдсан элэгдэл ба хуримтлагдсан үнэ цэнийн бууралтын алдагдлыг хассан дүнгээр илэрхийлдэг. Үндсэн хөрөнгөөр хүлээн зөвшөөрөх шаардлагууд хангагдсан тохиолдолд л тухайн үндсэн хөрөнгийн сольсон хэсгийн өртөг болон зээллэгийн өртгийг тухай бүрд нь энэ өртөгт оруулна. Бусад бүх засвар үйлчилгээний зардлыг гарсан үед нь ашиг алдагдлыг тайланд тусгана.

Үндсэн хөрөнгийн ангилал

Үндсэн хөрөнгийг шинж чанар, үйл ажиллагаанд ашиглагдах байдлаар нь ангилна.

Үүнд:

- (а) Газрын сайжруулалт: Нийтийн эзэмшлийн газар дээр хийгдсэн явган хүний зам, ногоон байгууламж болон бусад газрын сайжруулалтууд;
- (б) Барилга байгууламж: Бүх төрлийн барилга, түүний бүрэлдэхүүнд хамаарах халаалт, ус, агааржуулалт, цахилгааны систем, зам, гүүр, янз бүрийн талбай зэрэг дэд бүтцийн шинжтэй зүйлс;
- (в) Машин, тоног төхөөрөмж: Үйлдвэрлэл, үйлчилгээний зориулалттай бүх төрлийн машин механизмаас гадна дамжуулах төхөөрөмж, нэмэгдэл төхөөрөмжүүд;
- (г) Тээврийн хэрэгсэл: Бүх төрлийн тээврийн хэрэгслүүд;
- (д) Тавилга, эд хогшил: Нэг жилээс дээш хугацаанд ашиглагдах тавилга, аж ахуйн эд хогшил, багаж хэрэгслүүд;
- (е) Компьютер, бусад хэрэгсэл: Компьютер, хэвлэх, хувилах төхөөрөмж болон бусад хэрэгслүүд;

(ж) Бусад үндсэн хөрөнгө: Дээрх ангилалд ороогүй бусад үндсэн хөрөнгө хамаарна.

Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл

Үндсэн хөрөнгийг ашиглахад бэлэн болсон үеэс буюу түүнийг захиргааны зорилгоор ашиглах нөхцөл хангагдсан үеэс эхлэн элэгдэл тооцно. Үндсэн хөрөнгийн элэгдлийг шулуун шугамын арга, үлдэгдлийг бууруулах арга, бүтээгдэхүүний нэгжийн аргуудаас хөрөнгийн ирээдүйн эдийн засгийн өгөөжид үндэслэн сонгоно; сонгосон аргыг тайлант үе бүрт тогтвортой мөрдөнө.

Тайлант үе бүрийн элэгдлийн зардлыг (түүнийг бусад хөрөнгийн дансны үнэд хүлээн зөвшөөрснөөс бусад тохиолдолд) ашиг, алдагдлын хэсэгт хүлээн зөвшөөрнө. Үндсэн хөрөнгийн хуримтлагдсан элэгдлийн дүнг санхүүгийн тайланд тодруулна.

Ашиглах эрхтэй түрээсийн хөрөнгө

Дараах түрээснээс бусад бүх түрээсийг ашиглах эрхтэй хөрөнгө ба түрээсийн өр төлбөр хүлээн зөвшөөрөх замаар бүртгэнэ.

- Бага үнэ цэнэтэй хөрөнгийн түрээс; ба
- 12 сар эсвэл түүнээс бага хугацаатай түрээс

2019 оны 01-р сарын 01-ний өдөр зэрэгцүүлэгдэх үзүүлэлтийг дахин илэрхийлэлгүйгээр СТОУС 16-г хэрэгжүүлж эхэлсэн. Түрээслүүлэгчид төлөх гэрээний төлбөрийн өнөөгийн үнэ цэнээр түрээсийн өр төлбөрийг хэмжинэ.

Компани аливаа түрээсийн хугацааны тооцоололд өөрчлөлт оруулсан бол шинэчлэгдсэн хугацааны турш хийх төлбөрийг илтгэхийн тулд түрээсийн өр төлбөрийн дансны үнэд тохируулга хийх бөгөөд үүнийг түрээсийн эхлэлд мөрдөж байсантай ижил дискаунтын хувь ашиглан дискаунтчилна.

Биет бус хөрөнгө

Биет бус хөрөнгө гэж биет шинж чанаргүй, тодорхойлж болохуйц, мөнгөн бус хөрөнгийг хэлнэ. Санхүүгийн байдлын тайланд биет бус хөрөнгийг хуримтлагдсан хорогдол, хуримтлагдсан үнэ цэнийн бууралтыг хассан дансны цэвэр дүнгээр нь толилуулна.

Биет бус хөрөнгийн хорогдол

Тодорхой ашиглалтын хугацаатай биет бус хөрөнгийн хувьд тухайн хөрөнгөөс хүлээгдэж буй эдийн засгийн үр өгөөжид үндэслэн шулуун шугамын арга, үлдэгдлийг бууруулах арга эсхүл бүтээгдэхүүний нэгжид ногдуулах аргуудаас аль нэгийг нь сонгон хэрэглэнэ.

Сонгосон хорогдуулалтын арга нь аж ахуйн нэгжийн хөрөнгөөс хүртэх эдийн засгийн үр өгөөжийг тодорхойлж чадахгүй байвал аж ахуйн нэгж нь шулуун шугамын аргыг хэрэглэнэ. Тодорхой ашиглалтын хугацаагүй биет бус хөрөнгийг хорогдуулахгүй. Биет бус хөрөнгийн хуримтлагдсан хорогдлын дүнг санхүүгийн тайланд тодруулна.

Өр төлбөр

Өр төлбөрийг богино хугацаат өр төлбөр, урт хугацаат өр төлбөр гэж ангилна.

Богино хугацаат өр төлбөр

Аж ахуйн нэгжийн үйл ажиллагааны циклийн хэвийн нөхцөлд төлбөр нь төлөгдөхөөр хүлээгдэж байгаа эсхүл тайлангийн өдрөөс хойш 12 сарын дотор төлбөр нь төлөгдөх өр төлбөрийг богино хугацаат өр төлбөр гэнэ. Богино хугацаат өр төлбөрийг төлөгдөх дүнгээр нь бүртгэж санхүүгийн байдлын тайланд дараах байдлаар ангилан харуулна. Үүнд:

- *Дансны өглөг*

Үүнд бизнесийн үндсэн үйл ажиллагааны явцад бэлтгэн нийлүүлэгчдээс худалдан авсан бараа, хангамжийн зүйлс, үйлчилгээний үнийн төлөгдөөгүй үлдэгдэл хамаарна.

- *Цалингийн өглөг*

Ажилчдад өгөх цалин, бусад хэлбэрийн хөдөлмөрийн хөлсний өр төлбөрийн дүн хамаарна.

- *Татварын өр*

Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар (ААНОАТ), нэмэгдсэн өртгийн албан татвар (НӨАТ), хувь хүний орлогын албан татвар (ХХОАТ), онцгой албан татвар (ОАТ)-ын өр, бусад татвар, төлбөр, хураамжийн тайлант хугацааны эцэст төлөгдөөгүй үлдэгдэл хамаарна. Улирал ба жилийн эцэс дэх төлөгдөөгүй татварын үлдэгдэл нь татварын байгууллагаас баталгаажуулсан үлдэгдэлтэй тэнцүү байна.

- *Нийгмийн даатгалын шимтгэлийн өглөг*

Цалингаас суутгасан болон ажил олгогчоос төлөх нийгмийн даатгалын шимтгэлийн тайлант хугацааны эцэст төлөгдөөгүй үлдэгдлийг тооцон энэ хэсэгт тусгана.

- *Богино хугацаат зээл*

Нэг хүртэлх жилийн хугацаатай авсан зээл хамаарна.

- *Хүүний өглөг*

Богино болон урт хугацаат зээл, өрийн үнэт цаастай холбоотой үүссэн, төлөгдөөгүй байгаа хүүний төлбөрийн дүнг энд тусгана.

- *Ногдол ашгийн өглөг*

Тухайн аж ахуйн нэгжийн удирдах эрх бүхий байгууллагын шийдвэрээр хувьцаа эзэмшигч (хувь нийлүүлэгч)-д төлөхөөр зарласан ногдол ашгийг энэ дансанд бүртгэнэ.

Зөвхөн мөнгөн хэлбэрийн ногдол ашгийн тайлант хугацааны эцэс дэх төлөгдөөгүй үлдэгдлийг богино хугацаат өр гэж үзнэ.

- *Урьдчилж орсон орлого*

Бүтээгдэхүүн, ажил үйлчилгээ үзүүлэхээс өмнө тэдгээрийн үнийг худалдан авагч эсхүл захиалагчаас урьдчилан хүлээн авсан тохиолдолд хүлээн авсан мөнгөний хэмжээгээр богино хугацаат өр үүсгэж "Урьдчилж орсон орлого" дансанд бүртгэнэ. Энэ дансыг бараа, үйлчилгээ үзүүлсэн буюу орлого хэрэгжсэн үед дебитлэж, холбогдох борлуулалтын орлогын дансыг кредитлэнэ.

Урт хугацаат өр төлбөр

Урт хугацаат өр төлбөрийг санхүүгийн байдлын тайланд дараах байдлаар ангилна.
Үүнд:

- *Урт хугацаат зээл*: Нэг жилээс дээш хугацаанд төлөгдөх дотоодын болон гадаадын эх үүсвэр, холбоотой талаас авсан зээлийн дүнг энэ хэсэгт толилуулна.
- *Нөөц (өр төлбөр)*: Аж ахуйн нэгжийн баталгаат засварын өр, нөхөн сэргээлт болон бусад өр төлбөртэй холбоотойгоор байгуулсан нөөцийн урт хугацааны дүн хамаарна.
- *Хойшлогдсон татварын өр*: Хойшлогдсон татварын өр гэж татвар ногдох түр зөрүүтэй холбоотойгоор ирээдүйн тайлант үед төлөх орлогын албан татварын өрийн дүнг хэлнэ. Хойшлогдсон татварын өрийг НББОУС 12 Орлогын албан татвар-ын дагуу тооцож бүртгэлд тусгана.
- *Бусад урт хугацаат өр төлбөр*: Урт хугацаат бонд, өрийн бичиг болон бусад урт хугацаат өр төлбөрийн дүнг энэ хэсэгт толилуулна.

Өмч

Аж ахуйн нэгжийн төрлөөс хамаарч *өмчийг* хувьцаат капитал, гишүүдийн оруулсан хувь хөрөнгө, хоршоологчдын хувь нийлүүлсэн хөрөнгө гэж нэрлэнэ. Тус компани нь нийт 10,170,242 ширхэг энгийн хувьцаатай хувьцаат компани.

Борлуулалтын орлого

Тайлангийн хугацаанд худалдсан бараа, бүтээгдэхүүн буюу гадагш үзүүлсэн ажил, үйлчилгээний орлого зэрэг байнгын, тогтмол үйл ажиллагаанаас олсон орлогыг борлуулалтын хөнгөлөлт, буцаалт болон үнийн бууралтыг хассан цэвэр дүнгээр нь орлогын дэлгэрэнгүй тайланд тусгана.

- *Нүүрс борлуулалтын орлого*
- *Алт борлуулалтын орлого*
- *Мөнгө борлуулалтын орлого*

Борлуулалтын өртөг

Компанийн эрхэлж буй үйл ажиллагааны чиглэлээс хамаарч борлуулалтын өртөгт нүүрс, алт, мөнгөний борлуулалтын өртөг хамаардаг. Үндсэн үйл ажиллагаанаас гадна үндсэн бус үйл ажиллагаатай холбоотой зардлууд гардаг. Борлуулалтын өртгийг борлуулалтын орлоготой нь уялдуулж санхүүгийн тайланд тодруулна.

Ерөнхий ба удирдлагын зардал

Ерөнхий ба удирдлагын зардлыг нийт дүнгээр нь толилуулна. Ерөнхий ба удирдлагын зардлыг ажиллагчдын цалингийн, нийгмийн даатгал шимтгэлийн, албан татвар, төлбөр, хураамжийн, томилолтын, бичиг хэргийн, шуудан холбооны, мэргэжлийн үйлчилгээний, сургалтын, сонин сэтгүүл захиалгын, даатгалын, цахилгаан, ус, дулаан зэрэг ашиглалтын, засварын, элэгдэл хорогдлын, түрээсийн, харуул хамгааллын, цэвэрлэгээ үйлчилгээний, тээврийн, шатахууны, хүлээн авалтын зардлууд, биет бус хөрөнгөөр хүлээн зөвшөөрөөгүй судалгааны болон хөгжүүлэлтийн зардал болон бусад гэж тодруулна.

Орлогын татварын зардал

Орлогын татварын зардал (орлого) нь тайлант үеийн татварын зардал болон хойшлогдсон татварын зардал (орлого)-аас бүрдэнэ. Тайлант үеийн татварын зардал гэдэгт нийтлэг болон тусгай хувь хэмжээгээр ногдуулсан ААНОАТ-ын нийт дүн орно.

Татварын дараах ашиг (алдагдал)

Татварын дараах ашиг (алдагдал)-ийг татвар төлөхийн өмнөх ашгаас орлогын татварын зардлыг хасаж тодорхойлно.

Татвар

- ✓ Нийгмийн даатгал, эрүүл мэндийн даатгал
- ✓ Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар
- ✓ Хувь хүний орлогын албан татвар
- ✓ Авто тээвэр өөрөө явагч хэрэгслийн албан татвар
- ✓ АМНАТ
- ✓ Усны татвар
- ✓ Нэмэгдсэн өртгийн албан татвар
- ✓ Үл хөдлөх эд хөрөнгийн албан татвар зэрэг татваруудаар татварын байгууллагатай тооцоо үүсгэдэг.

ГУРАВ. САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА

1) Мөнгөн хөрөнгө

Балансын өдрөөрх мөнгөн хөрөнгө дараах байдлаар тайлагнагдсан.

Үзүүлэлт	Валют төрөл	1/1/2022		12/31/2022		Өөрчлөгдсөн дүн	
		Гадаад валютаар	Төгрөгөөр	Гадаад валютаар	Төгрөгөөр	Гадаад валютаар	Төгрөгөөр
Касс дахь бэлэн мөнгө							
Жижиг мөнгөн сан	MNT	0.00	2,140,713.32	0.00	1,986,678.83	0.00	(154,034.49)
Жижиг мөнгөн сан УБ	MNT	0.00	689,828.90	0.00	65,332.79	0.00	(624,496.11)
Бэлэн мөнгө Оюунчимэг	MNT	0.00	39,544.61	0.00	1,196,833.61	0.00	1,157,289.00
Бэлэн мөнгө	USD	1.00	2,848.80	1.00	3,444.60	0.00	595.80
Бэлэн мөнгө	CNY	295.00	131,909.25	295.00	146,143.00	0.00	14,233.75
Дүн			3,004,844.88		3,398,432.83		393,587.95
Банкны харилцах дахь мөнгө							
Хавн банк 5047011230	MNT	0.00	749,617,616.54	0.00	527,314,680.08	0.00	(222,302,936.46)
Хавн банк 5038040002	USD	67.94	193,598.25	61.48	211,774.01	0.00	18,175.76
Худалдаа хөгжлийн банк 463000069 УБ	MNT	0.00	1,267,329,990.82	0.00	38,011,991.93	0.00	(1,229,317,998.89)
Худалдаа хөгжлийн банк 463025713УБ	MNT	0.00	154,711.80	0.00	235,513.92	0.00	80,802.12
Худалдаа хөгжлийн банк 463000070	USD	253.63	722,541.14	249.82	860,529.97	0.00	137,988.83
Худалдаа хөгжлийн банк 463022616	JPY	102,412.62	2,533,688.22	102,122.12	2,662,323.67	0.00	128,635.45
Худалдаа хөгжлийн банк 499397127	CNY	0.00	0.00	657.58	325,765.13		325,765.13
Төрийн банк 1415000018641	MNT	0.00	1,306,128,428.50	0.00	343,263,275.44	0.00	(962,865,153.06)
Богд банк УБ 8001009854	MNT	0.00	152,176,465.05	0.00	23,648,591.96	0.00	(128,527,873.09)
Голомт банк 2025127878	MNT	0.00	2,500,139.63	0.00	97,482,622.14	0.00	94,982,482.51
Дүн			3,481,357,179.95		1,034,017,068.25		(2,447,340,111.70)
Нийт дүн			3,484,362,024.83		1,037,415,501.08		(2,446,946,523.75)

Харилцах болон бусад хөрөнгийн зарцуулалтад нэгдүгээр гарын үсгийг гүйцэтгэх захирал Б.Мэндсайхан, хоёрдугаар гарын үсгийг ерөнхий нягтлан бодогч Л.Эрдэнэжаргал нар зурсан.

Бид Завсар үеийн аудитаар 2022 оны 11 дүгээр сарын 07-ний өдөр бэлэн мөнгийг тоолж тооцоог бодоход бэлэн мөнгө 0.36 төгрөгөөр илүүдсэн. Жилийн эцсийн аудитаар буюу 20223 оны 02 дугаар сарын 16-ний өдөр тоолж тооцоог бодоход 6.39 төгрөгөөр илүүдсэн.

Бид аудитын горимын дагуу 5 арилжааны банкуудад байрших 9 харилцах дансанд тулган баталгаажуулалтыг явуулахад Худалдаа Хөгжлийн банкинд байрших иений данс 86.97 иен буюу 2,267.30 төгрөгөөр зөрсөн.

2) Авлага

Балансын өдрөөрх байгууллагын авлага дараах байдлаар тайлагнагдсан. Үүнд:

Үзүүлэлт	1/1/2022	12/31/2022	Өөрчлөлт	
			Дүн	Хувь
Дансны авлага	6,725,169,094.72	9,305,332,560.91	2,580,163,466.19	0.38
Бусад авлага	998,382,354.30	4,394,661,259.34	3,396,278,905.04	3.40
ДҮН	7,723,551,449.02	13,699,993,820.25	5,976,442,371.23	0.77

Нийт авлага тайлант жилд 5,976,442.3 мянган төгрөгөөр өссөн байна. Нийт авлагын 67.92%-ийг дансны авлага, 32.08%-ийг бусад авлага эзэлж байна.

Авлагын задаргааг харуулвал:

Үзүүлэлт	1/1/2022	12/31/2022	Өөрчлөлт	
			Дүн	Хувь
Дансны авлага /76-3/	3,139,750,310.46	6,495,112,939.63	3,355,362,629.17	1.07
Нүүрсний авлага 60-1	7,663,019,642.56	10,243,183,108.75	2,580,163,466.19	0.34
Сэлбэг материалаарх авлага 60-2	62,251,653.65	142,817,981.52	80,566,327.87	1.29
Зээлийн авлага 76-5	24,967,872.00	4,119,680.00	(20,848,192.00)	(0.84)
Сэлбэг материалын авлага 76-8	16,000,000.00	0.00	(16,000,000.00)	(1.00)
Зээлийн авлага /60-5/	457,344,775.19	457,344,775.19	0.00	0.00
Дансны авлага /76-3/	7,000,000.00	4,198,140.00	(2,801,860.00)	(0.40)
Найдваргүй авлагын нөөц	(1,041,432,145.63)	(1,041,432,145.63)	0.00	0.00
Найдваргүй авлагын Нөөц /бусад авлага/	(2,708,932,257.00)	(2,708,932,257.00)	0.00	0.00
БХ Зээлийн хүүгийн авлага	103,581,597.79	103,581,597.79	0.00	0.00
ДҮН	7,723,551,449.02	13,699,993,820.25	5,976,442,371.23	0.77

Аудитын горимын дагуу тулган баталгаажуулалтыг явуулахад нүүрсний авлагаас нийт 6 байгууллагын 8,876,819.6 мянган төгрөгийн авлага баталгаажиж ирсэн. Энэ нь нүүрсний авлагын 87%-тай тэнцэж байна.

3) Урьдчилж гарсан зардал, тооцоо

Балансын өдрөөрх байгууллагын урьдчилж гарсан зардал дараах байдлаар тайлагнагдсан. Үүнд:

Үзүүлэлт	1/1/2022	2022/012/31	Өөрчлөлт	
			Дүн	Хувь
Урьдчилж гарсан зардал	3,204,677,466.33	3,709,014,274.39	504,336,808.06	0.16
ДҮН	3,204,677,466.33	3,709,014,274.39	504,336,808.06	0.16

Урьдчилж гарсан зардал, тооцоо өмнөх жилээс 504,336.8 мянган төгрөгөөр өссөн байна.

Урьдчилж гарсан тооцоог задаргаагаар харуулвал:

Үзүүлэлт	1/1/2022	12/31/2022	Өөрчлөлт	
			Дүн	Хувь
Урьдчилж төлсөн тооцоо	33,522,023.00	1,598,620.00	(31,923,403.00)	(0.95)
Хэрэгжээгүй НӨАТ-н авлага	1,672,305,486.49	2,789,043,547.76	1,116,738,061.27	0.67
УТТ / Үйлчилгээний төлбөр/	348,187,402.14	407,423,270.50	59,235,868.36	0.17
УТТ /Сэлбэг материал-60/	498,715,311.05	140,046,846.89	(358,668,464.16)	(0.72)

УТТ /Сэлбэг материал-76/	36,500,000.00	15,000,000.00	(21,500,000.00)	(0.59)
УТТ дараа тайлан	432,000.00	1,533,000.00	1,101,000.00	2.55
Хувь тэнцүүлэн ногдох НӨАТ-н тооцоо	301,670,575.47	323,030,301.83	21,359,726.36	0.07
ДҮН	2,891,332,798.15	3,677,675,586.98	786,342,788.83	0.27

Урьдчилж гарсан тооцоо данс тайлант жилд 786,342.7 мянган төгрөгөөр өссөн байна.

Нийт урьдчилж гарсан тооцооны 75.83%-ийг хэрэгжээгүй НӨАТ-ын авлага, 0.04%-ийг урьдчилж төлсөн тооцоо, 11.07%-ийг үйлчилгээний төлбөр, 3.81%-ийг сэлбэг материал, 9.21%-ийг хувь тэнцүүлэн ногдох НӨАТ-ын тооцоо, 0.04%-ийг дараа тайлангийн тооцоо тус тус эзэлж байна.

Урьчилж гарсан зардал:

Үзүүлэлт	1/1/2022	12/31/2022	Өөрчлөлт	
			Дүн	Хувь
Урьдчилж гарсан зардал	313,344,668.18	31,338,687.41	(282,005,980.77)	(0.90)
ДҮН	313,344,668.18	31,338,687.41	(282,005,980.77)	(0.90)

Урьдчилж гарсан зардал тайлант жилд 282,005.9 мянган төгрөгөөр буурсан байна.

4) Бараа материал

Балансын өдрөөрх байгууллагын бараа материал дараах байдлаар тайлагнагдсан. Үүнд:

Үзүүлэлт	1/1/2022	12/31/2022	Өөрчлөлт		Эзлэх хувь
			Дүн	Хувь	
Түүхий эд материал	265,306,077.67	462,241,974.02	196,935,896.35	0.74	11.07
Бэлэн бүтээгдэхүүн/Уурхай/	770,137,462.48	811,192,996.83	41,055,534.35	0.05	19.43
Шатах, тослох материал	47,686,126.29	35,454,151.57	(12,231,974.72)	(0.26)	0.85
Шатах, тослох материал /АХМХ/	399,365,230.57	115,113,218.84	(284,252,011.73)	(0.71)	2.76
Сэлбэг хэрэгсэл	286,984,278.05	588,840,500.69	301,856,222.64	1.05	14.11
Сэлбэг хэрэгсэл/алт/	110,751,002.42	0.00	(110,751,002.42)	(1.00)	0.00
Авто Сэлбэг хэрэгсэл	1,367,810,978.13	2,062,704,015.06	694,893,036.93	0.51	49.41
Сэлбэг хэрэгсэл /худалдах/	19,498,535.22	19,498,535.22	0.00	0.00	0.47
Хангамжийн материал /Үндсэн сэлбэг/	20,465,678.61	22,899,490.42	2,433,811.81	0.12	0.55
Хангамжийн материал /ХХамгаалал/	72,958,793.67	67,559,307.98	(5,399,485.69)	(0.07)	1.62
Хангамжийн материал /Бичиг хэрэг/	20,143,532.49	22,181,883.24	2,038,350.75	0.10	0.53
Хангамжийн материал /Эм/	10,594,544.24	14,472,712.11	3,878,167.87	0.37	0.35
Хангамжийн материал /Амралт/	13,668,840.43	33,006,612.75	19,337,772.32	1.41	0.79
Материал үнэлгээний хасагдуулга	(80,553,744.91)	(80,553,744.91)	0.00	0.00	(1.93)
ДҮН	3,324,817,335.36	4,174,611,653.82	196,935,896.35	0.06	100.00

Тайлант жилд бараа материал 196,935.8 мянган төгрөгөөр өссөн байна.

Бид 2022 оны 11 дүгээр сарын 28-наас 2022 оны 12 дугаар сарын 02-ний хооронд түүвэр тооллогоор нийт 1236 нэр төрлийн 1,744,321.6 мянган төгрөгийн бараа материалыг тоолж тооцоог бодоход ямар нэгэн зөрүү гараагүй болно.

Бараа материал дансны 11.7%-ийг түүхий эд материал, 19.43%-ийг бэлэн бүтээгдэхүүн, 3.61%-ийг шатах тослох материал, 63.98%-ийг сэлбэг хэрэгсэл, 1.28%-ийг хангамжийн материал тус тус эзэлж байна.

5) Үндсэн хөрөнгө, элэгдэл

Балансын өдрөөрх байгууллагын үндсэн хөрөнгө, үндсэн хөрөнгийн элэгдэл дараах байдлаар тайлагнагдсан.

Үзүүлэлт	Хөрөнгө	1/1/2022	Нэмэгдсэн	Хасагдсан	12/31/2022
Барилга, байгууламж	Хөрөнгө	7,707,912,357.95	0.00	0.00	7,707,912,357.95
	Хуримтлагдсан элэгдэл	(1,863,954,690.28)	(867,477,000.46)	0.00	(2,731,431,690.74)
Тавилга, эд хогшил	Хөрөнгө	237,099,413.20	58,691,680.01	2,463,936.00	293,327,157.21
	Хуримтлагдсан элэгдэл	(116,403,405.60)	(33,940,506.39)	(1,679,357.99)	(148,664,554.00)
Машин, тоног төхөөрөмж	Хөрөнгө	20,417,650,147.35	1,266,729,575.00	52,375,492.30	21,632,004,230.05
	Хуримтлагдсан элэгдэл	(7,459,571,141.60)	(3,936,699,530.24)	(51,904,527.46)	(11,344,366,144.38)
Тээврийн хэрэгсэл	Хөрөнгө	10,951,502,124.16	6,791,246,727.27	7,370,000.00	17,735,378,851.43
	Хуримтлагдсан элэгдэл	(6,027,865,945.90)	(2,298,417,305.11)	(19,110,326.13)	(8,307,172,924.88)
Ашиглах эрхтэй хөрөнгө	Хөрөнгө	18,825,596,426.17	9,841,279,472.73		28,666,875,898.90
	Хуримтлагдсан элэгдэл	(3,232,202,420.37)	(2,196,799,006.25)	(459,737,847.45)	(4,969,263,579.17)
Компьютер дагалдах хэрэгсэл	Хөрөнгө	337,026,743.42	70,621,600.00	11,925,234.30	395,723,109.12
	Хуримтлагдсан элэгдэл	(157,604,803.33)	(90,862,887.64)	(22,727,255.16)	(225,740,435.81)
ҮХ-ийн үнэ цэнийн бууралт	Хуримтлагдсан элэгдэл	(49,637,022.00)	0.00	0.00	(49,637,022.00)
НИЙТ ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	Хөрөнгө	58,476,787,212.25	18,028,569,055.01	74,134,662.60	76,431,221,604.66
	Хуримтлагдсан элэгдэл	(18,907,239,429.08)	(9,424,196,236.09)	(555,159,314.19)	(27,776,276,350.98)
НИЙТ ХӨРӨНГӨ		39,569,547,783.17	8,604,372,818.92	(481,024,651.59)	48,654,945,253.68

Тайлант онд үндсэн хөрөнгө 18,028,569.0 мянган төгрөгөөр нэмэгдсэн. Үүнд:

- ✓ Тавилга эд хогшил – 58,691.6 мянган төгрөгөөр
- ✓ Машин тоног төхөөрөмж – 1,266,729.5 мянган төгрөгөөр
- ✓ Тээврийн хэрэгсэл – 6,791,246.7 мянган төгрөгөөр
- ✓ Компьютер, дагалдах хэрэгсэл – 70,621.6 мянган төгрөгөөр
- ✓ Ашиглах эрхтэй хөрөнгө -9,841,279.5 мянган төгрөгөөр тус тус нэмэгдсэн.

Тайлант онд үндсэн хөрөнгө 74,134.6 мянган төгрөгөөр буурсан. Үүнд:

- ✓ Тавилга эд хогшил - 2,463.9 мянган төгрөгөөр
- ✓ Машин тоног төхөөрөмж -52,375.9 мянган төгрөгөөр
- ✓ Тээврийн хэрэгсэл -7,370.0 мянган төгрөгөөр
- ✓ Компьютер, дагалдах хэрэгсэл -11,925.2 мянган төгрөгөөр тус тус буурсан.

Бид 2022 оны 11 дүгээр сарын 28-наас 2022 оны 12 дугаар сарын 2-ний хооронд нийт 39 нэр төрлийн 56,757,331.6 мянган төгрөгийн өртөг үнэтэй, 38,065,411.6 мянган төгрөгийн үлдэх өртөгтэй хөрөнгийг тоолж тооцоог бодоход ямар нэгэн зөрүү гаргаагүй болно.

Үндсэн хөрөнгийг ашиглалтанд оруулах, данснаас хасах тухай Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн тогтоолуудыг үндэслэн үндсэн хөрөнгийг орлого авах буюу зарлагаар хүлээн зөвшөөрч бүртгэлд тусгадаг.

2022 оны Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн тогтоолуудыг нэгтгэн харуулбал:

Огноо	Дугаар	ҮХ-тэй холбоотой тогтоол, тушаалын төрөл	Хариуцах эзэн	Үндсэн хөрөнгө	Нийт балансын үнэ /нэмэгдсэн/	Нийт балансын үнэ /хасагдсан/	Нийт дансны үнэ
2022.01.10	A/02	Үндсэн хөрөнгө ашиглалтад оруулах тухай	Зардалд тусгах Ерөнхий нягтлан бодогч Л.Эрдэнэжаргал	4 ширхэг принтер, 4 ширхэг процессор, 4 ширхэг дэлгэц, 2 ширхэг нөүтбук	24,178,000.00		24,178,000.00
2022.01.31	A/15	Үндсэн хөрөнгө ашиглалтад оруулах тухай	Аж ахуй үйлчилгээний менежер Г.Солонго	Амрах байранд Шилэн хорго 1 ширхэг, Сундаг ширээ 1 ширхэг, Гутлын комут 1 ширхэг, Зөхдэг сандал 2 ширхэг, Зурагтын суурь 1 ширхэг, Сандал 2 ширхэг, 00-ын тавиур 1 ширхэг	3,229,000.00		3,229,000.00
2022.02.08	A/21	Үндсэн хөрөнгө ашиглалтад оруулах тухай	Уулын шуурхай удирдлагын албаны ахлах зохицуулагч С.Пүрэвжав	Төмөр шүүгээ/9х/ 1 ширхэг, Төмөр шүүгээ /15х/ 1 ширхэг	1,070,000.00		1,070,000.00
2022.03.23	A/48	Үндсэн хөрөнгө ашиглалтад оруулах тухай	Уулын үйлдвэрийн хэсгийн дарга Б.Ганзориг, Тусгай үйлчилгээний авто баазын дарга Н.Сундуйжав	/SINOTRUCK HOWO 371/ автосамосвал 1 ширхэг, /LAND CRUISER 76/ 1 ширхэг	222,000,000.00		222,000,000.00
2022.04.11	A/53	Үндсэн хөрөнгө ашиглалтад оруулах тухай	Уулын үйлдвэрийн хэсгийн дарга Б.Ганзориг/Гүйцэтгэх захиралын туслах Г.Энх-Эрдэнэ, Маркшейдер Н.Нансалмаа, Ахлах инженер Б.Энхэвэ/Маркшейдер М.Очирсүх	Тумбочкатай ширээ 5 ширхэг, Хурлын ширээ 1 ширхэг, Туслах ширээ 1 ширхэг, Дарга саахим сандал 1 ширхэг, Торон ажлын сандал 9 ширхэг, Шилтэй төмөр шүүгээ 2 ширхэг Төмөр шүүгээ 2 ширхэг, Зурагт/ samsung/ 1 ширхэг, Нөүтбүүк /dell G155511 i7/ 2 ширхэг, Дэлгэц/ DELL I2720H/ 1 ширхэг/Процессор/ i7-12700KF/ 1 ширхэг	28,799,894.00		28,799,894.00
2022.05.04	A/63	Үндсэн хөрөнгө ашиглалтад оруулах тухай	Тусгай үйлчилгээний авто баазын дарга Н.Сундуйжав	Land cruiser 76/ 1 ширхэг, /Hyundai Porter-2/ 1 ширхэг	173,150,000.00		173,150,000.00
2022.05.12	A/09	Үндсэн хөрөнгө ахталж данснаас хасах тухай	Гүйцэтгэх захирал Б.Мэндсайхан, Ерөнхий нягтлан бодогч Л.Эрдэнэжаргал	SINOTRUCK HOWO 371, SINOTRUCK ZZ707 1003TTA 71, SINOTRUCK ZZ5707 1004TTA 72, SINOTRUCK ZZ5707 1005 73, SINOTRUCK ZZ5707 1006TTA 74, TOYOTA TUNDRA 43-88УББ, TOYOTA COROLLA 28-77.		701,208,185.58	701,208,185.58
2022.05.12	A/09	Үндсэн хөрөнгө ахталж данснаас хасах тухай	Гүйцэтгэх захирал Б.Мэндсайхан, Ерөнхий нягтлан бодогч Л.Эрдэнэжаргал	2 Ширэмт цахилгаан плитка 1 ширхэг, 4ширэмт 3 ширхэг, Жилнүүр 6 давхар 1 ширхэг, Хөргөгч /sharp/ 1 ширхэг, Плитка 1 ширхэг, Өргөн ор 1 ширхэг/Хөргөгч 3 хаалгатай/senpai/ 1 ширхэг/Том ор 1 ширхэг, Түшлэгтэй сандал 1 ширхэг, Сандал 1 ширхэг, Эргэдэг сандал /B09/ 1 ширхэг, Оффис сандал 1 ширхэг, Сандал/чанартай 270/ 1 ширхэг		853,078.52	853,078.52
2022.05.12	A/09	Үндсэн хөрөнгө ахталж данснаас хасах тухай	Гүйцэтгэх захирал Б.Мэндсайхан, Ерөнхий нягтлан бодогч Л.Эрдэнэжаргал	Компью Д155.06 1 ширхэг, Отосо/ соруулагч/ 1 ширхэг, GPS маркшейдерийн ком багаж 1 ширхэг, Айркондишн TAC-09 1 ширхэг		514,439.64	514,439.64

2022.05.12	A/09	Үндсэн хөрөнгө акталж данснаас хясах тухай	Гүйцэтгэх захирал Б.Мэндсайхан, Ерөнхий нягтлан бодогч Л.Эрдэнэжаргал	Принтер /Samsung 1670/ 1 ширхэг, Монитор 1 ширхэг, Принтер HP-1050 1 ширхэг, Нөүтбүүк /Toshiba/ 1 ширхэг, Принтер өнгөт HP-CM1415 1 ширхэг, Хурлын систем 2 ширхэг, Төхөөрөмж Iclock380 1 ширхэг, Принтер LBT-810 1 ширхэг, Процессор/DELUX/ 1 ширхэг, Компьютер /Acer/ 1 ширхэг, Зөөврийг компьютер HP 1 ширхэг, Apple 27" дэлгэц 1 ширхэг		
2022.05.23	A/88	Үндсэн хөрөнгө ашиглалтад оруулах тухай	Уулын үйлдвэрийн хэсгийн дарга Б.Ганзориг, Ерөнхий нягтлан бодогч Л.Эрдэнэжаргал	Hyundai R520LC-9S 1 ширхэг, Komatsu Dump HD465-7R 4 ширхэг	7,650,949,800.00	7,650,949,800.00
2022.05.31	A/89	Үндсэн хөрөнгө ашиглалтад оруулах тухай	Үйлдвэрлэл техникийн хэсгийн маркшейдер А.Өнирбек	South g7 base 2 ширхэг, Southg7 base 1 ширхэг, Контроллер H6 2 ширхэг, Радио модем 1 ширхэг	30,385,000.00	30,385,000.00
2022.06.20	A/78	Үндсэн хөрөнгө ашиглалтад оруулах тухай	Аж ахуй үйлчилгээний менежер Г.Солонго	Гал тогооны тавилга 3 ширхэг, Ханы шкв 1 ширхэг,	7,233,300.00	7,233,300.00
2022.07.01	A/81	Үндсэн хөрөнгө ашиглалтад оруулах тухай	Уулын үйлдвэрийн хэсгийн дарга Б.Ганзориг, Үйлдвэр техникийн хэлтэс Д.Мөнхдэлгэр	Плоттер/ HP/ 1 ширхэг, Экскаватор 1 ширхэг	3,788,045,420.00	3,788,045,420.00
2022.09.01	A/101	Үндсэн хөрөнгө ашиглалтад оруулах тухай	Химмч А.Аня	Калориметр 1 ширхэг	95,985,532.50	95,985,532.50
2022.09.01	A/102	Үндсэн хөрөнгө ашиглалтад оруулах тухай	Маркшейдер М.Очирсүх, Ахлах инженер Б.Энхзам,	Процессор 1 ширхэг, Дэлгэц 3 ширхэг,	9,592,900.00	9,592,900.00
2022.09.20	A/105	Үндсэн хөрөнгө ашиглалтад оруулах тухай	Химмч А.Аня	Хүхэр тодорхойлох төхөөрөмж 1 ширхэг, Принтер 1 ширхэг	74,159,800.00	74,159,800.00
2022.09.30	A/109	Үндсэн хөрөнгө ашиглалтад оруулах тухай	Үйлдвэрлэл техникийн хэсгийн Д.Цэрэндэмбэрэл, Ахлах инженер Д.Мөнхдэлгэр	Нөүтбүүк 1 ширхэг, Дэлгэц 1 ширхэг	7,145,880.00	7,145,880.00
2022.09.30	A/110	Үндсэн хөрөнгө ашиглалтад оруулах тухай	Гүний ус шүүрүүлэх албаны дарга М.Пүрэвбат	Автомат зуух 1 ширхэг	9,200,000.00	9,200,000.00
2022.10.11	A/116	Үндсэн хөрөнгө ашиглалтад оруулах тухай	Уулын үйлдвэрийн хэсгийн дарга Б.Ганзориг	Автосамосвал/Hitach/ 3 ширхэг	7,082,000,000.00	7,082,000,000.00
2022.11.01	A/122	Үндсэн хөрөнгө ашиглалтад оруулах тухай	Тусгай үйлчилгээний авто бааз Н.Сундуйжав, Захи ргаа, хүний нөөцийн хэлтсийн IT инженер, Цаг бүртгэгч Н.Нямлхагва	Автокран /Zoomlion QY25H-QY25V531/ 1 ширхэг, Ажилчдын цайны газрын программ 1 ширхэг	2,860,000.00	2,860,000.00
2022.11.01	A/122	Үндсэн хөрөнгө ашиглалтад оруулах тухай	Тусгай үйлчилгээний авто бааз Н.Сундуйжав, Захи ргаа, хүний нөөцийн хэлтсийн IT инженер, Цаг бүртгэгч Н.Нямлхагва	Автокран/Zoomlion QY25H- QY25V531/ 1 ширхэг, программ 1 ширхэг	159,500,000.00	159,500,000.00
2022.12.16	A/138	Үндсэн хөрөнгө ашиглалтад оруулах тухай	Гүйцэтгэх захирлын туслах Г.Энх-Эрдэнэ	1 ширхэг Tab S8 life	1,599,000.00	1,599,000.00
2022.12.16	A/139	Үндсэн хөрөнгө ашиглалтад оруулах тухай	Тусгай үйлчилгээний авто бааз Н.Сундуйжав	Автобус / Aerocity hyundai 540/ 1 ширхэг	90,000,000.00	90,000,000.00
2022.12.19	A/140	Үндсэн хөрөнгө ашиглалтад оруулах тухай	Борлуулалтын менежер И.Заяа,	Erson Ecotank L316 Wifi, 1 ширхэг	759,000.00	759,000.00
2022.12.30	A/146	Үндсэн хөрөнгө ашиглалтад оруулах тухай	Худалдаа хангамжийн хэлтсийн дарга	1 ширхэг /Toyota Hiace/ бага сөрөн автобус, 2 ширхэг /Samsung	72,299,800.00	72,299,800.00

			Э.Тодбаяр, Гүйцэтгэх захирлын туслах Г.Энх-Эрдэнэ	UE55AU7100/ Зурагт		
2022.12.30	A/147	Үндсэн хөрөнгө ашиглалтад оруулах тухай	Цахилгаан шугам сүлжээний хэлтсийн дарга К.Ермурад	Яч №14, Яч №12, Яч21, Яч №22, Яч №4, Яч №9, Экс №38 Янжо, Экс №51 Янжо	98,240,000.00	98,240,000.00
		ДТН			19,810,362,106.50	702,575,703.74
						20,312,937,810.24

6) Биет бус хөрөнгө

Балансын өдрөөрх байгууллагын биет бус хөрөнгө дараах байдлаар тайлагнагдсан.

Үзүүлэлт	Хөрөнгө	1/1/2022	Нэмэгдсэн	Хасагдсан	2022/12.31
Программ хангамж Маркшейдер	Хөрөнгө	132,507,742.90	0.00	0.00	132,507,742.90
	Хуримтлагдсан элэгдэл	(132,507,742.90)	0.00	0.00	(132,507,742.90)
Программ хангамж Геологи	Хөрөнгө	231,131,111.04	0.00	0.00	231,131,111.04
	Хуримтлагдсан элэгдэл	(231,131,111.04)	0.00	0.00	(231,131,111.04)
Программ хангамж Хүний нөөц	Хөрөнгө	4,516,000.00	2,600,000.00	0.00	7,116,000.00
	Хуримтлагдсан элэгдэл	(3,993,670.54)	(274,703.43)	0.00	(4,268,373.97)
Программ хангамж Санхүү	Хөрөнгө	20,251,016.42	0.00	0.00	20,251,016.42
	Хуримтлагдсан элэгдэл	(20,251,016.42)	0.00	0.00	(20,251,016.42)
Лиценз	Хөрөнгө	0.00	1,885,530.00	0.00	1,885,530.00
	Хуримтлагдсан элэгдэл	0.00	0.00	0.00	0.00
НИЙТ БИЕТ БУС ХӨРӨНГӨ	Хөрөнгө	388,405,870.36	4,485,530.00	0.00	392,891,400.36
	Хуримтлагдсан элэгдэл	(387,883,540.90)	(274,703.43)	0.00	(388,158,244.33)
НИЙТ ХӨРӨНГӨ		522,329.46	4,210,826.57	0.00	4,733,156.03

Биет бус хөрөнгөнд маркшейдер, геологи, хүний нөөц, санхүүгийн программ хангамжийг бүртгэсэн.

Тайлант жилд биет бус хөрөнгө 4,485.5 мянган төгрөгөөр нэмэгдсэн. Биет бус хөрөнгөнд 274.7 мянган төгрөгийн элэгдлийг тооцсон байна.

7) Урт хугацаат хөрөнгө оруулалт

Балансын өдрөөрх байгууллагын урт хугацаат хөрөнгө оруулалт дараах байдлаар тайлагнагдсан.

Үзүүлэлт	Хөрөнгө	1/1/2022	Нэмэгдсэн	Хасагдсан	12/31/2022
Хөрөнгө оруулалт	Хөрөнгө	947,868,989.50		240,810,405.77	707,058,583.73
Хөрөнгө оруулалт Гавлуу уул ХХК	Хөрөнгө	1,000,000.00	0.00	0.00	1,000,000.00
Хөрөнгө оруулалт Нако түлш ХХК-ний үнэ цэнийн бууралт	Хөрөнгө	453,644,384.78	0.00	0.00	453,644,384.78
Хөрөнгө оруулалт Нако түлш ХХК	Хөрөнгө	(453,644,384.78)	0.00	0.00	(453,644,384.78)
Хөрөнгө оруулалт Нагай ХХК	Хөрөнгө	425,000,000.00	0.00	0.00	425,000,000.00
Хувцаагарх хөрөнгө оруулалт ЭТТ	Хөрөнгө	33,811,920.00	0.00	0.00	33,811,920.00
НИЙТ ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	Хөрөнгө	1,407,680,889.50	0.00	240,810,405.77	1,166,870,483.73

Урт хугацаат хөрөнгө оруулалт дансанд:

- Охин компани болох: Гавлуу уул ХХК, Нагай ХХК
- Хараат компани болох: Нако түлш ХХК, Шарын гол энерго ХХК

с) Борлуулахад бэлэн хөрөнгө оруулалт: “Эрдэнэс Таван Толгой” ХК-ийн 36,240 ширхэг хувьцааг эзэмшдэг

Урт хугацаат хөрөнгө оруулалт тайлант жилд 240,810.4 мянган төгрөгөөр буурсан байна.

8) Бусад эргэлтийн бус хөрөнгө

Балансын өдрөөрх байгууллагын бусад эргэлтийн бус хөрөнгө дараах байдлаар тайлагнагдсан.

Үзүүлэлт	Хөрөнгө	1/1/2022	Нэмэгдсэн	Хасагдсан	12/31/2022
Уурхайн нөхөн сэргээлийн сангийн капиталжуулсан хөрөнгө	Хөрөнгө	5,410,533,871.09	0.00	0.00	5,410,533,871.09
	Хуримтлагдсан элэгдэл	(912,016,129.09)	0.00	0.00	(912,016,129.09)
Уурхайн хөгжүүлэлтийн сан Шаазгайт	Хөрөнгө	9,809,144,331.42	0.00	0.00	9,809,144,331.42
	Хуримтлагдсан элэгдэл	0.00	0.00	0.00	0.00
Уурхайн хөгжүүлэлтийн сан Үндсэн орд	Хөрөнгө	3,984,011,692.19		0.00	3,984,011,692.19
	Хуримтлагдсан элэгдэл	(1,159,964,428.26)	(282,561,894.17)	0.00	(1,442,526,322.43)
Уурхайн хөгжүүлэлтийн сан Алт	Хөрөнгө	395,785,825.64	0.00	0.00	395,785,825.64
	Хуримтлагдсан элэгдэл	(395,785,825.64)	0.00	0.00	(395,785,825.64)
Уурхайн нөхөн сэргээлийн сангийн капиталжуулсан хөрөнгө Алт	Хөрөнгө	88,109,877.00	0.00	0.00	88,109,877.00
	Хуримтлагдсан элэгдэл	(88,109,876.77)	0.00	0.00	(88,109,876.77)
Эрэл хайгууллын зардал Нүүрс-Үндсэн орд	Хөрөнгө	1,351,058,454.34	356,124,763.64	1,707,183,217.98	0.00
	Хуримтлагдсан элэгдэл	0.00	0.00	0.00	0.00
Эрэл хайгууллын зардал Алт -Буянт	Хөрөнгө	1,188,992,516.55	82,334,631.36	377,432.28	1,270,949,715.63
	Хуримтлагдсан элэгдэл	0.00	0.00	0.00	0.00
Ашиглах эрхтэй хөрөнгө ИТ-79-83	Хөрөнгө	689,642,347.43	0.00	689,642,347.43	0.00
	Хуримтлагдсан элэгдэл	(689,642,347.43)	0.00	(689,642,347.43)	0.00
Ашиглах эрхтэй хөрөнгө УБ Оффис	Хөрөнгө	190,311,406.36	0.00	190,311,406.36	0.00
	Хуримтлагдсан элэгдэл	(137,326,155.93)	(52,985,250.43)	(190,311,406.36)	0.00
Эрэл хайгууллын зардал Нүүрс - Шаазгайт орд	Хөрөнгө	0.00	979,208,292.61	0.00	979,208,292.61
	Хуримтлагдсан элэгдэл	0.00	0.00	0.00	0.00
Эрэл хайгууллын зардал БМ-Буянт ДА00004Х	Хөрөнгө	0.00	6,519,200.00	0.00	6,519,200.00
	Хуримтлагдсан элэгдэл	0.00	0.00	0.00	0.00
Уурхайн хөгжүүлэлтийн сан Зүүн жигүүр	Хөрөнгө	0.00	767,800,450.29	0.00	767,800,450.29
	Хуримтлагдсан элэгдэл	0.00	(140,495,557.19)	0.00	(140,495,557.19)
Эрэл хайгууллын зардал Ямаат	Хөрөнгө	0.00	3,060,540.00	0.00	3,060,540.00
	Хуримтлагдсан элэгдэл	0.00	0.00	0.00	0.00
Эрэл хайгууллын зардал /БМ- Баруун туруун Да0005Х/	Хөрөнгө	0.00	1,873,440.00	0.00	1,873,440.00
	Хуримтлагдсан элэгдэл	0.00	0.00	0.00	0.00
Уурхайн хөгжүүлэлтийн сан нүүрс зүүн жигүүр Дуусаагүй барилга	Хөрөнгө	0.00	767,800,450.29	767,800,450.29	0.00
	Хуримтлагдсан элэгдэл	0.00	0.00	0.00	0.00
НИЙТ БИЕТ БУС ХӨРӨНГӨ	Хөрөнгө	89,037,626.09		0.00	89,037,626.09
	Хуримтлагдсан элэгдэл	23,196,627,948.11	2,964,721,768.19	3,355,314,854.34	22,806,034,861.96
НИЙТ ХӨРӨНГӨ		(3,382,844,763.12)	(476,042,701.79)	(879,953,753.79)	(2,978,933,711.12)
		19,813,783,184.99	2,488,679,066.40	2,475,361,100.55	19,827,101,150.84

Бусад эргэлтийн бус хөрөнгөнд уурхайн нөхөн сэргээлийн сангууд, эрэл хайгууллын зардал болон дуусаагүй барилгыг хуримтлуулан бүртгэсэн байна.

Тайлант жилд бусад хөрөнгө 2,964,721.7 мянган төгрөгөөр нэмэгдэж 3,355,314.8 мянган төгрөгөөр хорогдсон байна.

Тайлант жилд 476,042.7 мянган төгрөгийн элэгдлийг байгуулсан байна.

9) Нийт өр төлбөр

Балансын өдрөөрх байгууллагын нийт өр төлбөр дараах байдлаар тайлагнагдсан.

Үзүүлэлт	1/1/2022	12/31/2022	Өөрчлөлт	
			Дүн	Хувь
Урт хугацаат өр төлбөр	21,120,869,249.54	25,113,057,976.78	3,992,188,727.24	0.19
Богино хугацаат өр төлбөр	32,419,621,951.26	38,395,557,809.80	5,975,935,858.54	0.18
ДҮН	53,540,491,200.80	63,508,615,786.58	9,968,124,585.78	0.19

Нийт өр төлбөрийн 42%-ийг урт хугацаат өр төлбөр 58%-ийг богино хугацаат өр төлбөр тус тус эзлэж байна. Тайлант жилд нийт өр төлбөр 9,968,124.5 мянган төгрөгөөр өссөн.

Нийт өр төлбөрийг задлан харуулвал:

Богино хугацаат өр төлбөр

Үзүүлэлт	1/1/2022	12/31/2022	Өөрчлөлт	
			Дүн	Хувь
Дансны өглөг	8,408,436,225.53	11,880,753,807.38	3,472,317,581.85	0.41
Цалингийн өглөг	287,463,725.00	515,870,484.00	228,406,759.00	0.44
Татварын өр төлбөр	6,273,206,745.26	7,360,413,237.00	1,087,206,491.74	0.17
НДШ-ийн өглөг	139,864,693.00	238,742,798.75	98,878,105.75	0.71
Богино хугацаат зээл	12,313,440,128.30	0.00	(12,313,440,128.30)	(1.00)
Хүүгийн өглөг	571,023,150.23	554,695,209.24	(16,327,940.99)	(0.03)
Ногдол ашгийн өглөг	376,142.95	376,142.95	0.00	0.00
Урьдчилж орсон орлого	804,501,580.02	3,908,402,174.80	3,103,900,594.78	3.86
Нөөц/өр төлбөр/	42,619,945.00	0.00	(42,619,945.00)	(1.00)
Бусад богино хугацаат өр төлбөр	3,578,689,615.97	13,936,303,955.68	10,357,614,339.71	2.89
ДҮН	32,419,621,951.26	38,395,557,809.80	(4,339,058,536.17)	(0.13)

Бид өр төлбөрийг аудитын горимын дагуу тулган баталгаажуулалтыг хийхэд нийт 24 байгууллагаас 10,627,862.7 мянган төгрөгийн баталгаажуулалт хийгдсэн байна. Энэ нь нийт дансны өглөгийн 75%-тай тэнцэж байна.

Бид 2023 оны 01 дүгээр сарын 02-ний өдөр татварын байгууллагаас татварын тодорхойлолтыг гаргуулж авсан бөгөөд байдлаар зөрүүтэй байна.

татварын төрөл	Гүйлгээ балансаар				Татварын тайлангаар	Зөрүү
	Эхний үлдэгдэл	тооцсон татвар	төлсөн татвар	Эцсийн үлдэгдэл	2023.01.02 өдрийн татварын тодорхойлолтоор	
Нөөц	3,643,566,367.64	7,356,878,967.36	6,760,188,078.00	4,440,257,257.00	4,360,970,294.35	79,286,962.65
Цалин хөдөлмөрийн хөлс тэдгээртэй адилтгах орлого	146,588,110.46	849,441,233.50	783,850,196.52	212,177,147.44	(52,195,389.46)	159,981,757.98
АМНАТ-ын төлбөр	1,159,661,935.18	2,036,372,213.38	1,593,953,796.02	2,202,080,353.94	2,068,462,658.51	133,617,695.03
ААНОАТ	1,058,879,537.42	351,394,098.65	1,038,042,184.77	372,231,451.30	0.00	372,231,451.30

Нүүрсний агаарын бохирдол	0.00	0.00	0.00	0.00	10,966,800.00	(10,966,800.00)
Суутгалчийн хувь хүнд олгосон орлогоос суутгасан албан татвар	12,214,799.15	66,414,266.10	47,800,174.60	33,028,890.65	0.00	33,028,890.65
Газрын төлбөр дэд	2,190,338.99	131,661,144.00	133,774,262.14	77,220.85	0.00	77,220.85
Газрын төлбөр	0.00			0.00	17,072.00	(17,072.00)
АТӨЯХ	2,130,696.42	0.00	0.00	2,130,696.42	(1,529,122.25)	601,574.17
Агаарын бохирдол	47,976,960.00	118,789,370.00	126,332,554.73	40,433,775.27	1,927,636.00	38,506,139.27
Зам ашигласны төлбөр	0.00	0.00	0.00	0.00	2,310,000.00	(2,310,000.00)
ҮХЭХ-ийн татвар	0.00	0.00	0.00	0.00	40,347,573.74	(40,347,573.74)
Усны төлбөр	0.00	278,148,905.07	220,152,480.54	57,996,444.53	(220,010,721.30)	(162,014,276.77)
Нийт дүн	6,273,206,745.26	11,791,100,198.06	10,703,893,706.32	7,360,413,237.00	6,211,266,801.69	601,676,969.39

Бидний авсан тодорхойлолт санхүүгийн тайлан гарахаас өмнө үеийн тодорхойлолт тул зарим татварын тооцоололт дутуу орсон байх магадлалтай бөгөөд энэхүү зөрүү нь нь балансын дараах үйл явцаар тодорхойлогдоно.

Ур хугацаат өр төлбөр

Үзүүлэлт	1/1/2022	12/31/2022	Өөрчлөлт	
			Дүн	Хувь
Урт хугацаат өглөг	96,007,802.03	96,007,802.03	0.00	0.00
Урт хугацаат векселийн төлбөр	2,162,322,605.21	598,269,956.64	(1,564,052,648.57)	(0.72)
Уурхайн нөхөн сэргээлтийн сан	12,382,264,128.71	12,382,264,128.71	0.00	0.00
Тэтгэврийн сан	1,543,400,036.51	923,508,036.51	(619,892,000.00)	(0.40)
Уурхайн нөхөн сэргээлийн сан	135,938,829.86	135,938,829.86	0.00	0.00
Урт хугацаат санхүүгийн түрээс	3,978,472,353.63	10,248,139,111.08	6,269,666,757.45	1.58
Бусад урт хугацаат өглөг	822,463,493.59	728,930,111.95	(93,533,381.64)	(0.11)
	21,120,869,249.54	25,113,057,976.78	3,992,188,727.24	0.19

Нийт урт хугацаат өр төлбөр 3,992,188.7 мянган төгрөгөөр буурсан байна. Нийт ур хугацаат өр төлбөр дансны 69.87%-ийг нөөц өр төлбөр, 0.39%-ийг хойшлогдсон татварын өр төлбөр, 29.72%-ийг бусад урт хугацаат өр төлбөр тус тус эзэлж байна.

Урт хугацаат санхүүгийн түрээсийн өглөг 10,248,139.1 мянган төгрөг нь зээлийн дансны хуулгатайгаа тохирч байна.

Нөөц өр төлбөр буюу нөөц сангууд

Үзүүлэлт	1/1/2022	12/31/2022	Өөрчлөлт	
			Дүн	Хувь
Уурхайн нөхөн сэргээлтийн сан нүүрс	12,382,264,128.71	12,382,264,128.71	0.00	0.00
Тэтгэврийн сан	1,543,400,036.51	923,508,036.51	(619,892,000.00)	(0.40)
Уурхайн нөхөн сэргээлтийн сан алт	135,938,829.86	135,938,829.86	0.00	0.00
ДҮН	14,061,602,995.08	13,441,710,995.08	(619,892,000.00)	(0.04)

Нийт нөөц сангууд 619,892.0 мянган төгрөгөөр буурсан байна. Компани тайлант жилд тэтгэврийн сангийн тооцоог хийж тэтгэврийн санг нэмэгдүүлээгүй байна. Бид тэтгэврийн сангийн тооцооллыг мэргэжлийн актуарчинаар тооцоолуулсан.

Тайлант жилд уурхайн нөхөн сэргээлтийн сангийн тооцоололт хийгдээгүй. Шинэчлэн батлагдсан ТЭЗҮ дээрх нөхөн сэргээлтийн зардлын тооцоололт дээр ТЭЗҮ хийсэн компаниас мэдээлэл авч чадаагүй тул тооцоололыг энэ тайлант жилд хойшлуулсан.

Бусад урт хугацаат өр төлбөр

Үзүүлэлт	1/1/2022	12/31/2022	Өөрчлөлт	
			Дүн	Хувь
Урт хугацаат санхүүгийн түрээс /ам доллар/	3,978,472,353.63	2,191,107,132.09	(1,787,365,221.54)	(0.45)
Түрээсийн хөрөнгийн өглөг	69,161,348.59	0.00	(69,161,348.59)	(1.00)
Урт хугацаат зээлийн өглөг	2,162,322,605.21	598,269,956.64	(1,564,052,648.57)	(0.72)
Урт хугацаат өр төлбөрийн нөөц сан	753,302,145.00	728,930,111.95	(24,372,033.05)	(0.03)
Урт хугацаат санхүүгийн түрээсийн өглөг	0.00	8,057,031,978.99	8,057,031,978.99	1.00
ДҮН	6,963,258,452.43	11,575,339,179.67	(3,420,579,218.70)	(0.49)

Бусад урт хугацаат өр төлбөр 3,420,579.2 мянган төгрөгөөр буурсан байна. Урт хугацаат өр төлбөрөөс 1,911,145.0 мянган төгрөгийг богино хугацаат өр төлбөр лүү шилжүүлэн бүртгэсэн байна.

10) Эзэмшигчдийн өмч ба бусад хэсэг

Эзэмшигчдийн өмч болон эзэмшигчдийн өмчийн бусад хэсэг 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар дараах байдалтай байна.

Үзүүлэлт	Өмнөх оны эцсийн үлдэгдэл	Нэмэгдсэн	Хасагдсан	Тайлант оны эцсийн үлдэгдэл
Эзэмшигчийн өмч	1,017,024,200.00	225,358,300.00	0.00	1,242,382,500.00
Нэмж төлөгдсөн капитал	23,145,157,851.13	2,057,521,219.00	0.00	25,179,951,797.40
Хөрөнгийн дахин үнэлгээний нэмэгдэл	16,744,190,196.39	0.00	(153,682,217.70)	16,590,507,978.69
Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлтийн нөлөө, алдааны залруулга	0.00	0.00	0.00	0.00
Хуримтлагдсан ашиг	(15,663,899,496.54)	1,517,465,999.11	153,682,217.70	(13,992,751,279.73)
ДҮН	25,242,472,750.98	3,800,345,518.11	0.00	29,020,090,996.36

Тайлант жилд 1,517,465.9 мянган төгрөгийн ашигтай ажилласан.

Монголын хөрөнгийн биржийн гүйцэтгэх захирлын 2021 оны 12 дугаар сарын 23-ний өдрийн А/119 тоот тушаалын дагуу тус компаний хувьцааг 2,253,583 ширхэгээр нэмэгдүүлсний дагуу эзэмшигчдийн өмч 225,358.3 мянган төгрөгөөр нэмэгдсэн. Энэхүү тушаалын дагуу Шарын гол ХК-ийн өрийг хувьцаагаар сольсон бөгөөд эзэмшигч нь Хай Би Ойл ХК.

Тус компанийн томоохон хувьцаа эзэмшигчид дараах байдалтай байна.

Д/д	Овог Нэр	Эзэмшиж буй хувьцааны хувь	Бусад компанийн хувьцааг эзэмшиж буй байдал	Түүнтэй нэгдмэл сонирхолтой этгээд
1	SHG HOLDINGS 2 S.A.R.L	16.33%	Байхгүй	Байхгүй
2	NIHAN HOLDINGS S.A.R.L /B160499/	12.87%	Байхгүй	Байхгүй
3	SHG HOLDINGS 1 S.A.R.L	9.20%	Байхгүй	Байхгүй

4	ҮНДЭСНИЙ ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН БАНК	9.32%	Байхгүй	Байхгүй
5	SHG HOLDINGS 3 S.A.R.L	16.19%	Байхгүй	Байхгүй
6	Төгөлдөр мяга минкс ХХК	8.21%	харах	Байхгүй
7	О Хай Би Ойл ХК	18.14%	Байхгүй	Байхгүй

11) Нийт орлого

Балансын өдрөөрх байгууллагын орлого дараах байдлаар тайлагнагдсан.

Үзүүлэлт	1/1/2022	12/31/2022	Эзлэх хувь
Үндсэн үйл ажиллагааны орлого			
Бараа, бүтээгдэхүүн борлуулсны орлого	54,296,230,185.48	71,233,514,735.53	83.69
Алтны орлого	10,343,777,204.64	10,068,451,445.00	11.83
Мөнгөний орлого		9,658,595.55	0.01
Борлуулалтын буцаалт	(362,706,915.47)	(1,017,075,600.13)	(1.19)
Дүн	64,277,300,474.65	80,294,549,175.95	94.34
Үндсэн бус үйл ажиллагааны орлого			
Даатгалын нөхөн олговор, торгуулийн орлого	1,777,455.23		0.00
Бусад орлого	0.00	1,764,772,306.69	2.07
Сэлбэг материал борлуулсаны орлого	0.00	0.00	0.00
Түрээсийн орлого	1,237,580,453.78	3,052,512,604.77	3.59
Гадаад валютын ханшийн зөрүүний олз (гарз)	728,441,009.18	0.00	0.00
Туслах орлого	400,223,991.96	0.00	0.00
Үндсэн хөрөнгө данснаас хассан, худалдсаны ашиг	0.00	3,802,741.85	0.00
Амрах байр болон сургалтын орлого	0.00	0.00	0.00
Дүн	2,368,022,910.15	4,821,087,653.31	5.66
Нийт орлого	66,645,323,384.80	85,115,636,829.26	100.00

Тус компани нь тайлант жилд нийт 85,115,636.8 мянган төгрөгийг орлогоор хүлээн зөвшөөрч бүртгэсэн. Нийт орлогын 94.34%-ийг үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос, 5.66%-ийг үндсэн бус үйл ажиллагааны орлогоос тус тус олсон байна.

Үндсэн үйл ажиллагааны орлогын 83.69%-ийг үндсэн үйл ажиллагаа буюу нүүрсний орлогоос, 11.83%-ийг алтны борлуулалтын орлого, 0.01%-ийн мөнгөний борлуулалтын орлогоос тус тус олсон байна.

12) Нийт зардал

Тайлант жилд зардлыг дараах байдлаар хуримтлуулан бүртгэсэн.

Үзүүлэлт	1/1/2022	12/31/2022	Эзлэх хувь
Борлуулсан бүтээгдэхүүний өртөг нүүрс	49,169,609,383.00	70,068,562,843.20	83.82
Борлуулсан бүтээгдэхүүний өртөг алт	410,110,356.37	4,073,152,128.32	4.87
Борлуулсан бүтээгдэхүүний өртөг алт	6,358,844,103.03	0.00	0.00
Борлуулсан бүтээгдэхүүний өртгийн зөрүү данс	144,145.78	0.00	0.00
	55,938,707,988.18	74,141,714,971.52	88.69
Ерөнхий удирдлагын зардал			

Ажилчдын цалингийн зардал (ЕрУд, БМ)	944,675,249.00	1,309,482,256.00	1.57
Аж ахуйн нэгжээс төлсөн НДШ-ийн зардал (ЕрУд, БМ)	117,127,704.00	187,697,481.05	0.22
Бичиг хэргийн зардал (ЕрУд, БМ)	7,562,685.34	9,984,407.31	0.01
Засвар үйлчилгээний зардал	55,533,050.62	30,544,124.41	0.04
Түрээсийн зардал	63,679,143.07	66,707,064.93	0.08
Элэгдэл, хорогдлын зардал (ЕрУд)	204,182,918.75	225,329,339.66	0.27
Тээврийн зардал	92,295,950.00	213,992,010.00	0.26
Шатахууны зардал (ЕрУд)	13,629,968.97	24,293,342.06	0.03
Шуудан холбооны зардал	25,684,260.61	27,884,829.85	0.03
Зар сурталчилгааны зардал	13,425,836.38	363,636.36	0.00
Бусад зардал	192,006,849.22	9,168,613.04	0.01
Хангамжийн материал зардал	21,331,651.69	2,151,549.41	0.00
Авто тээврийн татвар	248,417.00	230,379.00	0.00
Ашиглалтын зардал	101,701,819.50	137,373,759.71	0.16
ТЭМ-ын зардал	33,284,120.69	43,827,882.51	0.05
Хүлээн авалтын зардал гадны зочдын	3,795,228.59	6,131,162.41	0.01
Цэвэрлэгээ үйлчилгээний зардал	42,689,840.19	57,061,565.15	0.07
Томиполтын зардал	9,653,135.14	2,912,668.19	0.00
Сургалтын зардал	0.00	51,914,111.09	0.06
Даатгалын зардал	4,975,538.77	4,388,970.00	0.01
Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил үйлчилгээний зардал	188,840,170.52	225,752,451.09	0.27
Банкны шимтгэл	0.00	6,940,519.91	0.01
Тэмдэгтийн хураамж	0.00	5,686,777.00	0.01
Хөдөлмөр хамгааллын зардал	0.00	18,260,516.20	0.02
Дүн	2,136,323,538.05	2,668,079,416.34	3.19
Үндсэн бус үйл ажиллагааны зардал			
Ханшийн тэгшитгэлийн алдагдал /бодит/	99,153,151.42	1,325,101,359.65	1.59
Хүү торгууль бусад зардал	2,054,844,533.18	2,789,944,274.10	3.34
Үндсэн хөрөнгө худалсны гарз	201,990,548.80	4,648,625.92	0.01
Эрчим хүч, ус дулаан дамжуулах зардал	1,609,319,048.67	498,326,288.18	0.60
Үйл ажиллагааны бус бусад зардал	0.00	1,818,961,795.79	2.18
Дүн	3,965,307,282.07	6,436,982,343.64	7.70
Орлогын татварын зардал			
Орлогын татварын зардал	401,986,870.87	351,394,098.65	0.42
Нийт зардал	62,442,325,679.17	83,598,170,830.15	100.00

Тайлант жилд нийт 83,598,170.8 мянган төгрөгийн зардлыг хүлээн зөвшөөрч бүртгэсэн байна. Нийт зардлын 88.69 %-ийг борлуулсан бүтээгдэхүүний орлого, 3.19%-ийг борлуулалт ба ерөнхий удирдлагын зардал, 7.7%-ийг үйл ажиллагааны бус зардал, 0.42%-ийг аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын зардал тус тус эзэлж байна.

“ШАРЫН ГОЛ” ХК-ИЙН 2022 ОНЫ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ БА ГҮЙЦЭТГЭЛ

№	Худалдан авагч	Хэмжих нэгж	2022 оны төлөвлөгөө		2022 оны гүйцэтгэл		Хувь	Зөрүү	
			Нийт борлуулах нүүрс тонн	Нийт борлуулах нүүрс мянган төгрөгөөр	Нийт борлуулсан нүүрс тонн	Нийт борлуулах нүүрс мянган төгрөгөөр		тонн	Мян.төг
1	Цахилгаан станц	тн	1,196,662.00	52,581,645,000.00	1,369,580.21	61,529,503,619.77	117.02	172,918.21	8,947,858,619.77
	Дархан ДЦС	тн	349,064.00	15,975,500,000.00	388,945.36	17,612,218,867.15	110.25	39,881.36	1,636,718,867.15
	Эрдэнэт ДЦС	тн	436,976.00	19,446,500,000.00	532,963.86	23,570,852,509.01	121.21	95,987.86	4,124,352,509.01
	Эрдэнэт үйлдвэр	тн	397,012.00	16,554,000,000.00	434,239.39	19,686,736,840.81	118.92	37,227.39	3,132,736,840.81
	Дулаан ШГ	тн	13,610.00	605,645,000.00	13,431.60	659,695,402.80	108.92	(178.40)	54,050,402.80
Сэлэнгэ	тн	0.00	0.00	0.00	0.00	0.03	0.00	0.00	

энерго									
2	Томоохон хэрэглэгч	тн	111,416.00	7,296,928,000.00	76,683.48	4,981,763,025.63	68.27	(34,732.52)	(2,315,164,974.37)
	УБТЗ	тн	16,112.00	814,840,000.00	15,939.19	940,423,350.00	115.41	(172.81)	125,583,350.00
	Ачит ихт	тн	75,900.00	5,405,400,000.00	36,831.49	2,702,361,750.00	49.99	(39,068.51)	(2,703,038,250.00)
	Экспорт	тн	19,404.00	1,076,688,000.00	17,180.55	997,157,400.00	92.61	(2,223.45)	(79,530,600.00)
	Хувь иргэд	тн	0.00	0.00	6,732.25	341,820,525.63	0.00	6,732.25	341,820,525.63
3	Жижиглэн хэрэглэгч	тн	55,414.49	3,008,500,000.00	62,571.90	2,648,922,575.60	88.05	7,157.41	(359,577,424.40)
	Жижиг компаниуд 50-300	тн	15,782.49	797,500,000.00	31,471.47	1,991,572,250.00	249.73	15,688.98	1,194,072,250.00
	Жижиг компаниуд 0-50	тн	24,132.00	1,008,500,000.00	19,117.27	908,945.60	0.09	(5,014.73)	(1,007,591,054.40)
	Жижиг хэрэглэгчид	тн	0.00	1,202,500,000.00	20.42	1,470,240.00	0.12	20.42	(1,201,029,760.00)
	Шарын гол жижиглэн	тн	15,000.00	0.00	11,591.06	654,971,140.00	3.41	(3,408.94)	654,971,140.00
	Ажилчид	тн	500.00	0.00	371.68	0.00	74.34	(128.32)	0.00
	Нийт нүүрс борлуулалт	тн	1,363,492.49	62,887,073,000.00	1,508,835.59	69,160,189,221.00	109.98	145,343.10	6,273,116,221.00

Тайлант жилд 1,363,49 мянган тонн нүүрс борлуулж 62,887,073.0 мянган төгрөгийн борлуулалт хийх төлөвлөгөөг хувьцаа эзэмшигчдээр батлуулсан.

Тайлант жилд нийт 1,508.8 мянган тонн нүүрс буюу 69,160,189.2 мянган төгрөгийн борлуулалт хийсэн байна.

Нүүрс борлуулах төлөвлөгөөг 9.98%-иар 172.9 мянган тонн буюу мөнгөн дүнгээр 6,273,116.2 мянган төгрөгөөр давуулан биелүүлсэн байна.

13) Балансын дараах үйл явц

- Татварын албатай тооцоо нийлж үлдэгдлийг баталгаажуулж байгаа болно.

14) “Шарын гол” ХК-ийн 2022 оны санхүүгийн тайлангийн шинжилгээ

Тус компанийн санхүүгийн тайлангийн шинжилгээг хийхэд дараах байдалтай байна.

№	Үзүүлэлт	Томъёо	Тооцоололт	Дүгнэлт
1	Нөхөлтийн коэффициент	<u>Эргэлтийн хөрөнгө</u> <u>Богино хугацаат өр</u>	0.59	Нөхөлтийн коэф-ийн зохистой харьцаа 2.0 байх ёстой ба тус компанийн хувьд 0.59 байгаа нь өр төлбөрөө төлж чадах чадвар муу байгааг харуулж байна.
2	Авлагын цуглуулах дундаж хугацаа	<u>Авлага*365</u> <u>Борлуулалт</u>	45.81	Тус компани авлагаа дунджаар 45 хоногт багтаан цуглуулж байгааг харуулж байна.
3	Бараа материалын дундаж наслалт	<u>Бараа мат.</u> <u>нөөц*365</u> <u>ББӨ</u>	20.55	Бараа материалын эргэц 20 хоног байна. Энэ нь 20 хоног тутамд удаа бараа материалаа татан авдаг гэсэн үг юм.
4	Өрийн эргэц	<u>Дансны өглөг*365</u> <u>ББӨ</u>	58.49	Энэ нь эргэлтийн өр төлбөрөө 58 хоногт багтаан төлдөгийг харуулж байна.
5	Ажлын капитал	Эргэлтийн хөрөнгө- БХӨТ	(15,774,522,560.26)	Ажлын капитал буюу өрөө төлөөд үлдэх хөрөнгө байгааг харуулж байна.
6	Гадны капитал	БХӨТ+УХӨТ	63,508,615,786.58	Гадны эх үүсвэр буюу зээлийн капитал 63.5 тэрбум төгрөг байна.
7	Байнгын капитал	УХӨТ+Өөрийн хөрөнгө	26,355,440,476.78	Байнгын капитал 26.3 тэрбум төгрөг байна.
8	Мөнгөний эргэлт	<u>Борлуулалт</u> <u>Ажлын капитал</u>	(5.09)	Мөнгөний эргэлт -5.09 байна.

9	Өрийн харьцаа	<u>Нийт өр төлбөр</u> <u>Нийт хөрөнгө</u>	0.69	Нийт хөрөнгийг өрөөр санхүүжүүлсэнийг харуулж байна.
10	Өр ба өмчийн харьцаа	<u>Нийт өр төлбөр</u> <u>Эзэмшигчийн өмч</u>	2.19	Өр өмчийн харьцааг харуулж байна. Зохистой харьцаа 40:60 юм.
11	Ашигт ажиллагааны түвшин	<u>Цэвэр ашиг</u> <u>Борлуулалт</u>	0.02	1 төгрөгийн борлуулалт тутмаас 0.02 мөнгөний ашиг олж байгааг илэрхийлнэ.
12	Хөрөнгийн өгөөж	<u>Цэвэр ашиг</u> <u>Нийт хөрөнгө</u>	0.02	1 төгрөгийн хөрөнгө тутмаас 0.02 мөнгөний ашиг олж байна.
13	Хөрөнгийн ачаалал	<u>Борлуулалт</u> <u>Нийт хөрөнгө</u>	0.87	Хөрөнгийн ачааллыг харуулж байгаа үзүүлэлт
14	Үндсэн хөрөнгө эзэмшигчдийн өмчийн харьцаа	<u>Үндсэн хөрөнгө</u> <u>Эзэмшигчдийн өмч</u>	1.68	Үндсэн хөрөнгийн 1.68%-ийг өөрийн хөрөнгөөр санхүүжүүлжээ.

Аудитын тайлан бичсэн:

Аудитор

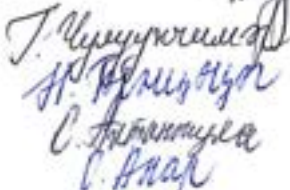
Ц.Алтанцэцэг

Туслах аудитор

Т. Мөнхцацрал

Аудиторын туслах

Г.Чулуунчимэг

Н.Гэрэлцэцэг

С.Алтантуяа

О.Анар

Аудитын тайланд дотоод хяналт хийсэн:

Чанарын хяналтын аудитор

Б.Бямбасүрэн

Б.Сансармаа

“ПАНТЕР МИДЛАНД АУДИТ” ХХК

2023-02-27